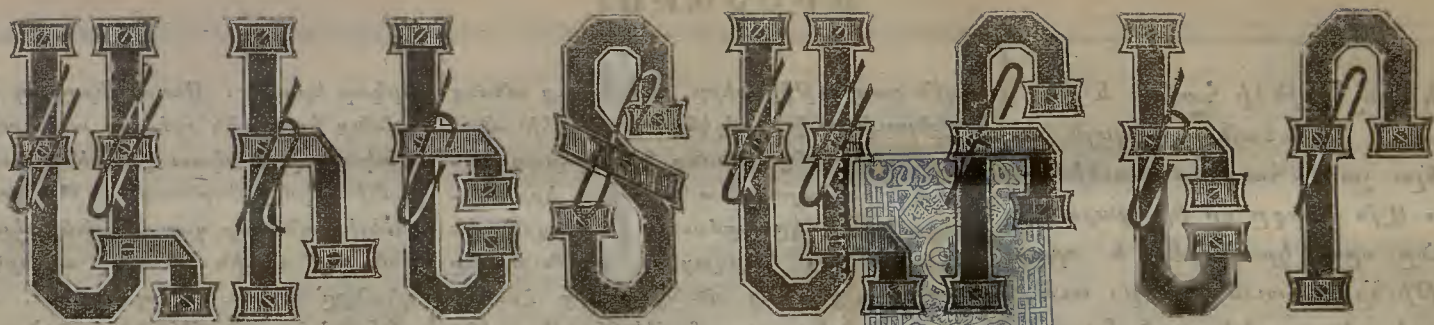

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԾԱ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 6, 1898

ԹԻԻ 40

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Բողոքական եւ իր Դեղը	313
Պատմականատուութեան Խոյս Տալ	313
Խորհրդածութիւններ Առ Երբայեցի Թղթին Վրայ	314
Ոսկի Նուրբ Թերթ Շինելու Արուեստը	314
Սառնակոյաներ Ուստիոյ Մէջ	315
Այլապէս	316
Ուսուցիչ	315
Աթանասիոս, Պաշտպան Հաւատոյ	316
Շիթեր	318
Ազգեր	318
Հանդէս Բաղարարական	319
Գրամական	320

ԱԻԵՏԱԲԵՐ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ. Կը հրատարակուի ամէն հինգշաբթի օր:

Տարեկան գինն է ամէն տեղւոյ համար կանխիկ 1 1/2 մեծիտլի, վեցամսեայն՝ 3/4 մեծիտլի: Թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ է: Մէկ քերթի գինն է 30 փարա, Հրատարակելի կամ խմբագրութեան վերաբերեալ նամակներ պարտին ուղղուիլ առ Տր. ձ. Ֆ. Հէրիֆ, իսկ բաժանորդագրութեան վերաբերեալներն՝ առ Տր. ձ. Ք. Կրիտ, Ամերիգան խան, Կ. պոլիս:

Ամերիկայի Միտինարաց Ընկերութեան Կողմանէ,
ձ. Ք. Կրիտ, ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ
ձ. Ֆ. Հէրիֆ, ՏԵՐԵՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ

ՅՈԳՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԻՐ ԴԵՂԸ

Յոգնութիւնը կրնայ առողջարար ըլլալ: Առողջարար է երբ եռանդուն դործունէութեան բնական հետեւանքն է: Այսպիսի յոգնութիւնը կ'անցնի հանգչելով և աստուածապարգև քնով: Երանելի է երիտասարդութեան կամ առողջութեան յոգնութիւնը, որ գիշերը կը փարատի և ցնծալի առողջութեան կը փոխուի: "Սննդիկ իր սիրելիին քուն կու տայ:" Շատ գեղեցիկ է Սաղմոսաց այս գեղեցիկ համարին այժմու սա թարգմանութիւնը. "Սն իր սիրելիին կու տայ քնոյ մէջ:" Կը պատմուի թէ երիտասարդ արուեստագէտ մը սաստիկ յոգնութենէն ինկաւ քնացաւ նկարին առջեւ որուն համար նաև սրտաբեկ էր եղած: Քնոյն մէջ անոր վարպետը մեղմով մտաւ անոր աշխատանոցը, և վերջին քանի մը ճարտար և արագ հպումներով ուղղեց նկարին թերի կողմերը և դուրս ցայտեցունց այն գեղեցկութիւնը, զոր աշակերտն երազած և ի զուր փորձած էր դնել կտաւին վրայ:

Այս պատմութիւնը լաւ կը լուսարանէ ինչ որ Աստուած իր զաւակներուն համար կ'ընէ շարունակ, երբ իրենց գործին մէջ կը յոգնին անոնք և կ'իշխան ու կը քնանան: Անոր ձեռքերը կ'իսկառար շատ նկարներ կ'աւարտեն գիշերը: Սն կը հանէ իր զաւակներուն սրտէն վհատութիւնը և կը դնէ անոր տեղ նոր յոյս և քաջալերութիւն, մինչ կը քնանան անոնք: Այսպիսի յոգնութիւնն օրհնութեամբ լեցուն է: Կրնայինք նոր երանութիւն մը յորինել սապէս, "Երանի յոգնածներուն, ինչու որ անոնք պիտի գտնեն Աստուծոյ հանգիստը:"

Բայց յոգնութիւն մը կայ որ առողջարար չէ: Շատեր կան որ կը նուազին իրենց բեռներուն տակ, և կազդուրիչ զօրութիւն չգտնելով ունէ տեղ կը մըլտուին մութ ջուրերուն մէջ: Անոնք որ շատ գործ ունին հոգիներ խնամելու, անոնք որոնց օգնութեան և կարեկցութեան կը դիմեն յոգնածները և վհատածները, գիտեն թէ քանին կ'ընկճին վհատեցնող ազդեցութիւններու տակ և թէ ո՛րչափ դժուար է վեր առնել այսպիսի վայրահալ ձեռքեր: Աստուածապարգև քնոյ այս սքանչելի սպասաւորութիւնն իսկ կարող չէ վերականգնել այնպիսիներ: Պահ մը գործը թողուլն ալ չվերադարձներ հին նախանձաւորութիւնը: Անդաման կը թուի անոնց յոգնութիւնը: Առողջ մարդու բնական յոգնութիւնը չէ որ կը տեսնուի բազմաշխատ օրուան մը երեկոյին: Հոգիի յոգնութիւնն է: Շատ անգամ ապառողջ է: Գէթ, եթէ մարդ սորված ըլլար Աստուծոյ խաղաղութեան ճոխ գաղափրը, չէր իյնար անոր ազդեցութեան տակ:

Երբեմն տրտմութեան արդիւնք է: Առ հասարակ կը կարծենք թէ տրտմութիւնը միշտ օգուտ կ'ընէ, կ'ազնուացնէ տրտմողը, կը քաղցրացնէ անոր ոգին: Բայց կան որ կը նուազին պատժին տակ: Երբ մեծ տառապանք մը գայ և հանէ կեանքին լոյսը, ուրախութիւնը և ներշնչութիւնը, կան որ անկարող կը թուին այլևս իրենց գլուխները վեր վերցնելու: "Ալ չմնաց բան մը որու համար ապրիլ

պէտք ըլլայ," կ'ըսէ մէկը: Եւ սիրոյ ոչ մէկ պաղատանք, պարտականութեան ոչ մէկ յորդոր, կը թուի դարձեալ արծաթեղ կեանքի հին սէրը մեր բարեկամին սրտին մէջ:

Այսպիսի շատ աւելի յոգնութիւն կայ քան զոր գիտէ աշխարհ: Սակայն այսպիսի յոգնութեան հանգչելու եւ կազդուրեցնելու միջոց կայ, եթէ միայն գիտնան յոգնածները թէ ինչպէս և ո՛ր գտնելու են զայն: Աստուծոյ մխիթարութիւնն է այնպիսի դեղ մը որ սրտին ամենէն խորին վերքերը բուժելու կարողութիւն ունի: Խորին նշանակութիւն մը կայ սա երանութեան մէջ. "Երանի սգաւորներուն, ինչու որ անոնք պիտի մխիթարուին:" Թերեւս տրտմութիւնն ինքնին օրհնութիւն չըլլայ, թերեւս սրտին կսկիծը և կեանքին զրկումը կամ խաւարումը աղէկ բան չըլլայ: Օրհնութիւնը տրտմութեան մէջ չէ, այլ մխիթարութեան մէջ: Եւ բոլոր երանութեան իմաստը սա է թէ Աստուծոյ մխիթարութիւնն այնքան բարերար է որ ունէ ցաւ կրել կ'արժէ մխիթարութիւն ստանալու համար:

Կայ նաև յուսախաբութեան յոգնութիւնը, որմէ շատեր կը նուազին: Զոր օրինակ, առողջ հասակի մէջ, և երբ սիրտը մեծ յոյսերով լեցուն է ապագային համար, շատ դժուար է անկողնի ծառայել առողջութեան խանգարմամբ: Գոյնաւ վիճակ է այս: Դժբախտ մարդը պիտի նստի սենեակին մէջ կամ պիտի պառկի, և պիտի տեսնէ զբաղ մարդոց բազմութիւններ, ուրոնց մէջ ինք վարիչ էր երէկ, որոնք հեւ ի հեւ կը վազեն իրենց յաջողութիւններուն և յաղթութիւններուն, թողլով զինք անկարող ունէ բաժին ունենալ իրենց աշխատութեան և պայքարին մէջ: (Շարունակել)

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒԹԵՆ ԽՈՅՍ ՏԱԼ
Շատ անգամ մեղադրելի է մեր խեղճ և տկար հաւատքը, բայց դործածելու չենք զայն իբրև քաւութեան նոխալ: "Այս պարտականութիւնը" կ'ըսէ մէկը,

“բոլորովին որոշ է ինձի համար և դատողութեան համաձայն. սակայն ի դործ դնելու չափ հաւատք չունիմ:” Կը սխալի: Այն մարդը որ իր պարտականութիւնը որոշ կը տեսնէ, և որու դատողութիւնը կը հաւանի անոր, աւելի հաւատքի պէտք չունի զայն կատարելու համար: Ելլելու է միայն և ընելու է զայն: Կ’արժէ որ մենք մեզի հարցնենք թէ ինչո՞ւ երբեմն մեր հոգեւոր անգործութիւնը չենք վերագրեր տկարահաւատութենէ տարբեր բանի մը, զոր օրինակ՝ ծովափնային և կամքի չգոյութեան: Արդեօք սա՞ է պատճառը որ կը համարենք թէ մեր հաւատքն է մեզմէ անշատ բան մը որու համար պատասխանատու չենք բոլորովին:

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՌԵՐԱՅԵՅԻՍ
ԹՂԹԻՆ ՎՐԱՅ
[խմբագրական]
Դ. Քրիստոսեան Կոմիտէի Կարգադրութիւնը
Աստուծոյ սիրտը

Գործնական երկու կարեւոր խորհուրդներ կը թելադրուին արդէն ընտանեաց խնդրէն: 1. Մարդիկ մեզին Աստուծոյ դարձնող զբոսը թիւնը Աստուծային սիրտը ըմբռնած է: Կրօնական երկրիւղի տարբեր մարդիկ մեզքէ հեռացնելու զօրեղ շարժառիթ է շատ անգամ: Բայց երկրիւղը կը քշէ, չքաշեր: Կը սարսափեցնէ հոգին գոթութեամբ, չքերեր հոգին երկրիւղ: Նոյն եւ սիրուն կամ սուրբ նկարագիր չկրնար չինուիլ երկրիւղով: Երկրիւղ եւ սէր իրաւ իրարու ներհակ են: Պատկառանք եւ սէր կրնան ընկերակցել: Արդարեւ, մարդոց մէջ իսկ բարձրագոյն սէրը կը պահանջէ յարգանք որ պատկառանքի մօտ է: Ամէն փորձառութիւն կը հաստատէ ճշմարտութիւնը մեր յայտարարութեան թէ մարդիկ մեզքէ Աստուծոյ դարձնող զօրութիւնը Աստուծոյ սէրն է, մեր կողմէ ըստ արժանւոյն ըմբռնող եւ իր օրինաւոր ազդեցութիւնը մեր սրտերուն վրայ գործող: «Ըստ արժանւոյն ըմբռնուած» կ’ըսենք: Արդ Աստուծոյ առ մարդիկ սիրոյն եւ գթոյն պարզ ու մեկին եւ սրտաշարժ ապացոյցը լեցուցած, ողորդած է Աստուծաշունչը, մանաւանդ Աւետարանները: Զարմանալին այն է որ մարդիկ, բարի մարդիկ, Աստուծաշնչին մէջ ուսուցանած ուրիշ բաներ կարգացած են, զոր օրինակ՝ այնքան ազգուած են Աստուծոյ գերիշխանութեան, արդարութեան եւ օրէնքին վարդապետութեան, այնքան աշխատած եւ խորհալիւ են Աստուծաժամրդոյն սքանչելի անձնաւորութեան գաղտնիքներուն զիտութեան ետեւէն, որ մեծապէս զրկուած են վայելիչ Աստուծոյ առ մարդիկ սիրոյն ճոխ բոյրը, որ մասնաւոր կերպով կը ծաւալի Աւետարաններու պատմութեան մէջ: Կամ նկատած են այդ պատմութիւններն իրենց զուտ մարդկային, եւ նոյն իսկ անկատար կերպով մարդկային, արտայայտութիւններ սիրոյ եւ խանդաղատանքի որ նկարագրի մասին չգնեն խափր եւ կը մերժէ այս աշխարհի մէջ բարոյական կրթութեան անհրաժեշտ պայմանները:

Արդ, ասէք պատմութիւնը Քրիստոսի ծննդեան, մանկութեան, մկրտութեան, փորձութեան, եւ կարգացէք անոր հրապարակային պաշտօնութեան գործերը, թէ ինչպէս ընդունեցաւ իր շուրջ հաւաքուող ա-

հազին բազմութիւնները, սորվեցուց անոնց համբերութեամբ, բռնկեց անոնց հիւանդները, կերակրեց զանոնք նեղ պարագաներու մէջ, համբերութեամբ տարաւ երբ կ’անարգուէր ու կը մերժուէր իր ժողովրդին երեւելիներէն: Կարգացէք պատմութիւնը գթոյն զոր ցուցուց անոնց որոնց Հրեայք չէին համակրեր, պատմութիւնն անոր կեանաց վերջին օրերու սքանչելի գործովն եւ անոր մահուան աւելի խոր գործովն, եւ ապա յիշեցէք թէ այս ամէնն էր խոնարհ ծառայութեան կամաւոր կեանք մը, չարչարանքի եւ մահուան առջեւ զլիսու կամաւոր խոնարհութիւն մը, իսկ մարդկան: Յիշեցէք թէ Ան, Յիսուս, Զարչարեալը, Աստուծոյ միածին եւ սիրելի Որդին է, եւ միթէ չենք զգար այն ատեն թէ ինչ որ մեր առջեւ ունինք՝ արձանագրութիւնն է ոչ այնչափ աստուածամարդ էակի մը գաղտնեաց որչափ Սիրոյ մարմնաւորեալ եւ անձնաւորեալ, սիրոյ այնքան վեհ, այնքան լայն ու խորին եւ ծաւալուն ու տեւական եւ մանաւանդ այնքան փափկիկ եւ անձնուրաց, որ մեր աչքերը լայն բանալու եւ մեր սիրտերը սաստիկ փափկացնելու ենք որպէս զի յաջողինք ներս ընդունիլ զայն: Սակայն երբ կը տեսնենք եւ կը զգանք թէ Աստուած, Արարիչը, հրեշտակներու եւ մարդոց թագաւորը, Աստուած դերագոյն Դատաւորը, որուն ձեռքն է մեր յաւիտենական ճակատագիրը, մեզ կը սիրէ այնպիսի սիրով մը որ մեզի բարիք ընելու համար կը գործածէ անուն իմաստութիւն եւ զօրութիւն, սիրով մը՝ որ նոյն իսկ կորուստը, ցաւը եւ նեղութիւնը կը գործածէ սիրուած հոգիին մնայուն բարիքը, յաւիտենական երջանկութիւնը գործելու համար, այն ատեն կը սկսինք զգալ Աստուծոյ սիրոյն գրաւիչ զօրութիւնը որ կը տեսնուի Քրիստոսի կեանքին ու մահուան մէջ: Այդ կեանքն ու մահը կ’ապացուցանեն Աստուծոյ սէրն առ մեզ եւ կը գրաւեն զմարդիկ: Մեր օրով կը տեսնուին արտայայտութեան նոր ձեւեր այն սիրոյն զոր Աստուծոյ սէրը կը փռէ հաւատացեալներու սրտին մէջ: Նոր կազմակերպութիւններ կան օգնելու համար մեծ քաղաքներու եւ երկրի ամենէն անարգ ընտանիքներուն ամենէն ստորին եւ անարգ դասակարգներուն: Ամէն տեղ կը տարուի Քրիստոսի սա խօսքը, «Ես ալ չեմ դատապարտեր քեզ. զնա ու ասկէ ետեւ մեզք մի գործեր»: Քրիստոս «երկրէն բարձրացած է» եւ ամէն մարդ իրեն կը քաշէ:

2. Անշուշտ անհոգեւորութեան հասցեան չարչարանք մը կ’անցնէ: Արդի սերնդին ամենէն պատրուակաւ եւ վնասակար աղաղակներէն մին, որ հարուստին եւ աղքատին, գործատիրոջ ու գործաւորին աղաղակն է միանգամայն, սա է. Աւելի՛ զիւրակեցութիւն, աւելի՛ հանգիստ, թեթեւացում կեանքի պայքարին ծանրութեան, հաճոյք եւ պերճանք: Մարդիկ կը կուլին, կը գոչեն եւ կը վազեն հանգիստ, խաղաղութիւն եւ աշխատանքէ ազատութիւն ձեռք ձգելու համար: Արդ, մարդուն համար որ անմահ կեանաց օրհանդէս է եւ այդ նպատակաւ կը կրթուի երկրի վրայ՝ այս ամէնն ինչպէս աշխատակ, նոյնպէս բացարձակապէս անօգուտ է: Աստուած հանգիստ եւ աշխատանքէ ու ցաւէ ազատութիւն միտուելու օրինակ չզրաւ մեր առջեւ: Այդ ճամբէն չզրնաց մեր Վարդապետը: Մեր հակումն է երկնային կեանքը երեւակայի իբրեւ հաւաքեալ կեանք մը, անսկզբ կիրակի մը, դոյութեան

երկար երգ մը: Սուրբ Գրոց ալ խօսքերէն սմանք կը թուին ոյժ տալ այս դաղափարին: Սակայն երբ ի նկատ կ’անենք Նոր Կտակարանի ամբողջ վարդապետութիւնը, ուրիշ եւ աւելի բանաւոր դաղափարներ կը ներկայանան մօր մտքին: Եւ ո՞չ ապաքէն անմահ կեանքը՝ իբրեւ ծառայութեան, անմեղ եւ անխոնջ ծառայութեան կեանք՝ աւելի յոյս կուցիչ ըլլալու է մեզի քան իբրեւ կեանք մը հոյակապ անգործութեան: Ծիշտ ինչպէս ոսկին կը զտուի կրակին մէջ, եւ աղամանդը կը կտրուի եւ ակնագործին անիւին վրայ կը յղկուի, նոյնպէս մարդկային հոգիները, երբեմն մեղքով արատաւորուած եւ եղծուած, կրնան բարձրագոյն ծառայութեան, քրիստոնէական ծառայութեան, յարմարելու նպատակին հասնիլ փորձութեան, նեղութեան եւ երկրաւոր կորստեան կրակին ու անիւին միջոցաւ միայն, որոնք մեզի այնքան ծանօթացան Յիսուսի, մեր Տէրոջը, կեանքով ու օրինակով: Անոր հետեւինք ո՛ւր որ տանի, դո՛ւ ըլլալով Աստուծային ընկերակցութեան եւ ուրախ ու երախտագէտ՝ մեզի ցուցնելուն համար անմահ փառաց այն նոյն ուղին որմէ անցան անոր օրհնեալ ոտքերը:

ՈՍԿԻ ՆՈՒՐԲ ԹԵՐԹ ԾԵՆԵԼՈՒ ԱՐՈՒԵՍԸ
(Ծար. Կոմիտէի Կարգադրութիւնը)

Այս կաղապարը խարտեւու գործը ժամ մը կը պահանջէ: Այն ատեն ձեռեւոր գործողութիւնը երկու ժամ կը շարունակուի աւելի թեթեւ ծանրութիւն ունեցող մուրճով որ սովորաբար իբր 12 լիւրա կու գայ: Թուղթի եւ մաղաղաթի թերթերը որոնց մէջտեղը կը գրուի ոսկին, միշտ կը պատին հարթ ամենանոսր թաղով կամ նման նիւթով մը որպէս զի մետաղը չփակչի: Ծեռու լու գործողութեան միջոցին գործաւորը մէկ ձեռքէն միւսը կը փոխէ մուրճը, եւ կը տեղափոխէ ծրարը, բայց երբեք չփոխեր հարուածին կանոնաւորութիւնը եւ ճշգրտութիւնը: Նաեւ յաճախ կը հանէ երկոյնները եւ ամանները եւ ձեռքով կը խառնչուի ծրարը որպէս զի արդիւն ոսկին իրեն կից գտնուող թերթերուն փակչիցէ: Երբ ոսկին այս գործողութեան մէջ ընդարձակուելով կաղապարին եղբերուն համար, նորէն կը ստորաբաժանուի, մէն մի թերթ չորս մասերու կտրուելով, եւ այժմ առաջուան գործողութեան ժամանակ եղածէն տասնըկէ անգամ աւելի կը բարակնայ: Ուրիշ խօսքով, թերթերուն թիւը փոխանակ 180 ըլլալու, ինչպէս էր ի սկզբան, հիմա 2,880 կ’ըլլայ: Բայց եղբերներուն կտրուելուն եւ յարգարուելուն եւ անկատար թերթերուն պատճառաւ 2,000-ի կ’իջնէ վերջնական թիւը: Այս կտորները կը գրուին առաջուաններուն նման կաղապարներու թերթերուն մէջ, բայց ի այն պարագայէն երբ կաղապարներուն թերթերը կը պատրաստուին սաստիկ փակչուութեան, նուրբ կաղապարէն եւ կատարելապէս ողորկ երես ունեցող մորթէ մը: Այս մորթերը եղան մեծ աղիքէն կը հանուին: Կը կտրուին 2 կամ 3 ոտք երկայնութեամբ, եւ կը գրուին աղքատի լուծուածի մը մէջ ճարպեղէններէ մաքրուելու համար: յետոյ բոլորովին կը մաքրուին, եւ կը ծաւալուին երկու լորձնային երեսները իրարու բերուելով, որոնք այսպէս իրար կը փակչին: Այնուհետեւ զսնազան քիմիական գործողութիւններու կ’ենթարկուին իրենց սնդուութիւնն աւելցնելու եւ աւելի աղէկ յարմարցնելու համար առաջագործ նպատակա-

կին։ Ասիկա ոսկի ծեծելու արուեստին ա-
մենէն մեծածախս մասն է։ Վասն զի 350է
մինչեւ 500 եղանակ պէտք է մորթել մէկ կա-
ղապարին բաւական մորթ՝ ձեռք բերելու
համար։ Կաղապար մը 200 անգամ միտքն
կրնայ գործածուիլ ծեծելու գործողութեան
համար։ Այս կաղապարները աւելի ստակ
կ'արժեն քան իրենց պարունակած ոսկին,
վասն զի մէն մի կաղապար ոչ նուազ քան
45 տոլարի կ'ըլլայ։

Ոսկի թերթը կաղապարին կեդրոնը զըր-
ուելէն ետքը, ինչպէս նախորդ գործողու-
թիւններուն ատենը, չորս ժամ կը ծեծուի
7 լիպրանոց մուրճով մը։ Նաեւ այս գոր-
ծողութեան միջոցին տաքցուելով կը կա-
կողցուի առանց կաղապարէն հանուելու։
Երբ վերջին անգամ ծեծուելու գործողու-
թիւնը կ'աւարտի, ոսկին թանձրութիւնը
մէկ մասնաշախիւն իբր 2800000 կ'ըլլայ,
կամ գէթ հասարակ տպագրական թուղթէն
4,000 անգամ բարակ։ Ստուգիւ զարմանա-
լի բան։ Այս գրեթէ կանոնաւոր թանձրու-
թիւնն է զարդու համար գործածուած ոս-
կի թերթին։ Ատանապարտութեան համար
գործածուածը ասկէ շատ մը աւելի թանձր
կ'ըլլայ, եւ անխառն, առանց օտար մետաղի։

Ոսկին վերջին անգամ ծեծուելէն ետքը
ուրիշ գործողութիւն մը կուգայ որ կը կոչ-
ուի «Գիրք չինել» եւ որ աղջիկներուն կը
պատկանի, վասն զի անոնց մատերը կ'են-
թաղրուի թէ մանչերուն մատերէն աւելի
մաքուր եւ փափուկ են։ Կատարելագոր-
ծուած թերթը կ'աւանդի բարակ փայտե-
ծաղող գործիքով եւ կը դրուի մետաքսա-
թուղթի թերթերու մէջ որոնք պատած են
կարմիր կաւիճով որ կակուղ վրձինով կը
քսուի։ Կաւիճը կ'արգելէ կպչելէ։ Ոսկի
թերթերուն 25 հատէն կը բաղկանայ «գիրք»
մը ինչպէս կը կոչուի արհեստական ամու-
նով, եւ 20 «գիրք» ալ կը կազմէ ծրար մը,
այսինքն 500 թերթ։ «Գիրք»ի մը որոշուած
ծանրութիւնն է ճիշդ 5 $\frac{1}{10}$ ցրեն ոսկի։ Այս-
պէս 2 $\frac{1}{2}$ ունկնոց ձուլ մը գործուած է 30
ժամ, կամ երեք գործի օրեր, եւ վերջին
արդիւնքն եղած է իւրաքանչիւրը 25 թերթ-
նոց 80 «գիրք», հաշուի առնելով նաեւ
թերթերէն պակասած անոնց կոքերը կտրե-
լու եւ շիտկելու պատճառաւ, գործաւորին
ճարտարութեան ատուածանին համեմատ։
Գործաւորը եղբերը կտրելու յարգարելու
համար վարձ կը ստանայ 1 տոլար ամէն մէկ
24 ցրենի համար, եթէ այսինչ ծանրութե-
նէ աւելի արդիւնք ցուցնէ իր ճարտարու-
թեամբ։ Իսկ կը տուի եթէ անկէ պակաս
արդիւնք ցուցնէ իր անյաջողութեամբ։ Մէկ
ծեծուածքին չափանիւնն է 80 «գիրք»։ Ամե-
նէն հանձարեղ գործաւորը գուն ուրեք մէկ
շարթուան մէջ 160 «գիրք» (2 ծեծուածք)
աւելի արդիւնք կու տայ։

Ոսկույ թերթը կշիռով չծախուի։ Թէ
գործատէրին եւ թէ՛ գործաւորին շահաւոր
է ոսկին ծաւալը յետին աստիճան ընդար-
ձակութեան հասցնել։ Եւ գործաւորը եր-
բեմն մեծ ճարտարութիւն կը ցուցնէ այս
մասին։ Բայց իր ընդունած ամենէն մեծ
վարձքը չնչին բան մըն է։ Վասն զի արդի
ժամանակին մէջ մէկ ծեծուածքին համար
որոշուած վարձքը 3 տոլար 20 սէնթ (իբր
77 դահ.) է Միացեալ Նահանգներուն մէջ։
Ասկէ կը հետեւի թէ լաւագոյն գործաւորի
մը շաքաթական վարձքը 6 տոլար 40 սէնթ
(իբր 153 դահ.) է, եւ հարկաւ յաւելուած
մըն ալ կ'ընդունի իր վերադարձուցած բե-
կորներուն համար։ Բայց ամենէն բարձր

վարձքն է շաքաթական իբր 15 տոլար, եւ
նուազ ճարտար շատ մը գործաւորներ օրա-
կան հազիւ 1 $\frac{1}{2}$ տոլար վարձ կ'ընդունին։

Միացեալ Նահանգաց մէջ ոսկի թերթ
չինելու գործը զլիսաւորապէս Նիւ Եորք եւ
Ֆիլատէլֆիա քաղաքներուն սեպական է։
Այս երկու քաղաքներուն մէջ 20է մինչեւ
25 հաստատութիւններ կան որոնք իբր 200
գործաւորներ կը բանեցնեն։ Մինչ Լոնտոն,
Փարիզ եւ Ֆրոնքնոյ ալ ճարտարուես-
տին կարեւոր կեդրոններ են, զխաւոր մըր-
ցակիցն է Գերմանիա։ Ոսկի ծեծողին ար-
տադրութեան ամենէն անողորմելի թշնամին
է աժան եւ կեղծ նիւթ մը որ կը ճանչցուի
«Հոլանտական մետաղ» (վարադ) անունով,
որ մեծ քանակութեամբ կը ներածուի, եւ
սակայն ոսկի երբեք չպարունակիր։ Կը բազ-
կանայ զխաւորաբար այնպէս մը գործուած
պղինձէ, որ փայլուն է եւ ճշմարիտ ոսկի
թերթի կը նմանի։ Այս ստորին մետաղը կը
գործածուի զիւրքեր, պատկերի շրջանակներ,
պատի թուղթեր, տան ներքին կողմերու
զարդեր եւ պաճուճանքներ զօծելու եւ շատ
մը ուրիշ նպատակներու, որոնց համար ա-
ռաջ բուն ոսկի թերթը կը գործածուէր։ Անոր
կիրառութեան միակ պատճառն է աժնու-
թիւնը։ Միացեալ Նահանգաց մէջ «Հոլան-
տական մետաղ»ին մէկ ծրարը (500 թերթ-
նոց 20 «գիրք»), եթէ մանրալաճանքէն
գնուի, իբր 1 $\frac{1}{2}$ տոլար է, մինչ նոյն քանա-
կութեամբ բուն ոսկի թերթին գինն է 7
տոլար։

Միացեալ Նահանգներուն նման երկրի մը
մէջ, ուր ոսկեհանքերու արտադրութիւնն
այս աստիճան ահաղին քանակութեան հա-
սած է, այնպէս մը կը թուի թէ պէտք էր
որ ոսկին զինը առեւտրական ուրիշ ապ-
րանքներու գնոյն պէս վար իջնէր։ Բայց
քանն այնպէս չէ։ Վասն զի մենք տակաւին
գործնականապէս սորված չենք լուծել ա-
ժան աշխատութեան խնդիրը։

Ոսկի ծեծելու արուեստը տարիներով ա-
շակերտութիւն կը պահանջէ։ Կը պահանջէ
նաեւ խելք, հանձար, եւ ճարտարութիւն
գործիքները գործածելու եւ անոնց խնամ
տանելու համար։ Գործիքները որ ոսկին
պիտի դաշին, պէտք է որ զերծ ըլլան խոնա-
ւութենէ եւ միօրինակ ջերմութեան աստի-
ճանի մէջ գտնուին ապահովելու համար
ազնիւ մետաղին վրայ կատարուած այլեւայլ
գործողութիւններուն յաջողութիւնը։ Յու-
սալի է թէ հետո չէ այն օրը երբ ոսկի ծե-
ծելու արուեստը պիտի ընդունի իր արժա-
նաւոր յարգը։

ՍԱՌՆԱԿՈՅՏՆԵՐ ՌՈՒՍԻՈՑ ՄԷՋ

Ռուսիոյ Աշխարհագրական Ընկերութիւ-
նը ձեռնարկած է ամէն տարի չափել ճշդիւ
կովկասեանց շատ կողմերուն մէջ գտնուած
սառնակոյանքը, անոնց զանգուածին վրայ
տեղի ունեցած ուժէ լիովութեանները հաս-
կընելու նպատակաւ։ Ութ սառնակոյանք,
որոնք չափուած են անցեալ ութ տարւոյ տա-
րիներուն մէջ, տեսնուած է որ շարունակ
կը պակսին վարի կողմէն ամէն տարի 9է մին-
չեւ 38 մեթր։ Կովկասեանց հիւսիսային եւ հա-
րաւային կողմերուն վրայ չափման գործողու-
թիւններ կատարուելով զատ զատ, հաս-
կըցուած է որ հիւսիսայինները տարուան
մէջ միջին հաշուով 22 մեթր կը պակսին,
իսկ հարաւայինները՝ 25 մեթր։ 1896ին նոր
սառնակոյանքը գտնուեցան, մինչ Ռուրքա-
տանի մէջ Հիւսար գօտիին վրայ խուզարկու-
թիւններ կատարող խումբը շատեր գտաւ,

որոնց մէկ քանին մինչեւ 13,000 ոտք բարձ-
րութիւն ունէին իրենց բարձրագոյն կատա-
րին վրայ եւ վար իջած էին 10,000է մինչեւ
15,000 ոտք իրենց ամենէն ցած ծայրին վրայ։
Սիպերիայի մէջ խուզարկութիւն ընողներն
ալ բաւական սուստ տեղեկութիւններ ձեռք
բերին այդ երկրին սառնակոյանքներուն վրա-
յով, որոնց վրայ առաջ քիչ ծանօթութիւն
կար։ Անոնց վրայ կատարուած խնամոտ
հետազոտութիւնները սա իրողութիւնը
յայտնեցին թէ անոնք շարունակ կը պըղ-
տիկնան։

ԱՅԼԵԻԱՅԼԻ

Տր. Մուրոյ կ'ըսէ թէ երիտասարդ մը որ
ապաքինելու վրայ էր հարստանիլէ, գաղ-
տուկ իբր երկու ունկի (17 տրամ) շատ
զուտ ալքոլ խմեց, հաւանօրէն այն տեսա-
կէն որ շուկային մէջ ծախուածներուն ա-
մենէն բարին էր։ Երկու ժամ յետոյ նոյն-
չափ եւս խմեց չաքարաջրով խառն, եւ
հիւանդապահէն դադարուկ տեղ մը գնաց,
ուր աղէկ մը զինովցաւ եւ քնացաւ տասը
ժամու չափ։ Երբ արթնացաւ, անկողին երթալ
ուզեց, վասն զի սաստիկ սրտի խառնըւոք
ունէր եւ փորու ցաւ։ Քսանդրոս ժամ յե-
տոյ, տեսողութիւնը բոլորովին կորսնցուց։
Քննութեամբ հասկցուեցաւ թէ տեսողական
ջիղերը սաստիկ զրգուած էին եւ աչքին
ցանցակերպը արեան համախառնութիւն ու-
նեցած էր։ Իբր շաքաթ մը յետոյ տեսողու-
թեան կորուստը տակաւին կը շարունակէր
եւ հիւանդը տեսողական խաբկանքի են-
թարկուած էր։ Ի վերջոյ կարող եղաւ զա-
նազանիւ լոյսը եւ ստուերը, եւ աչքերուն
մօտ բռնուած խոշոր առարկաները, բայց
վիճակն այդպէս մնացած էր առանց աւելի
բարեօրման, երբ տեղեկագրուեցաւ դէպքէն
երկուքուկէս ամիս ետքը։

Դեղագործութեան նորութիւններու
վրայ գրող նշանաւոր անձ մը կ'ըսէ թէ ա-
նուշահոտ անկողիններ դարավերջիկ պեր-
ճանքի ամենէն սոր դարգացումներն են։

Այս հմայիչ եւ նրբացեալ սովորութեան
ներմուծիչը համբաւաւոր դքսուհի մըն է,
որուն լիառատ ասպնջականութիւնը գրեթէ
առաջիկայ անցած է։ Եթէ հիւրերը գի-
շեր միան, կը ջանայ հասկնալ անոնց սիրա-
կան ծաղիկը կամ անուշահոտ իւղը, եւ հիւ-
րը բաղմամբ տափակ քրտակներու մէջ զե-
տեղուած կը գտնէ սաւաններուն վրայ քաղց-
րաբոյր ընտիր վարդեր, շուշաններ կամ ինչ
որ իրեն սիրելի հոտը կը բուրէ։ Առողջա-
բար եւ գեղեցիկ գործ է այս, եւ վստահ
եմ թէ քիմիաբաններուն ուշադրութիւնը
պիտի գրաւէ։ Կրնան փոքրիկ տափակ սոս-
րակներ պատրաստել աժան գնով եւ ծա-
նուցանել ժողովրդին թէ մասնաւորապէս
ձերմակեղէններուն անուշահոտութիւն տա-
լու յարմար են։

Երբ կին մը կը նուաղի եկեղեցւոյ մէջ,
գրեթէ առաջին հրահանգը պարտի ըլլալ,
«Կտրեցէք անոր սեղմիրանին լարերը»։ Ա-
մէն մարդ գիտէ թէ ինչ է անոր կրած նե-
ղութիւնը։ Խեղճը չկրնար չնչել։ Օգին գէ-
շութիւնը չէ անոր նուաղելուն պատճառը։
Եթէ բանն այդպէս ըլլար, ամէն մարդ այն-
պէս պիտի աղղուէր օգէն։ Պատճառն է կնոջ
այնպէս սեղմուած ըլլալն իր զգեստներուն
համար, որ չկրնար չնչել հոն գտնուած օ-
ղը։ Երբ այդ մարդ մը նուաղի եկեղեցւոյ
մէջ, ո՞վ երբեք լսած է «Անոր բաճկոնին եւ
տուր ձեղքեցէք» խօսքը։ Անկարելի է որ

սեղմորան հագնիլը միայն չտայ. վառն դի մենք փայտէ շինուած չենք, ոչ ալ քարէ կամ շատ կարծր բանէ մը որ չմնասուի աւազուկէն: Կակուղ եւ տեղի տուող մարմինը որ կ'աղղուի ամենէն թեթեւ ճին շուտէ, չկրնար ունէ սեղմումի ենթարկուիլ առանց մնասուելու:

— Մէկ քառորդ բաժակ անանուխի տաք ջուր առ, եւ անոր վրայ աւելցուր խմուկ-լու հնդկիկը (հինտ եաղը): Ուրիշ բաժակէ մը լեցուր բերանդ անանուխի ջուր եւ պահէ դայն բերնիդ մէջ քանի մը վայրկեան, յետոյ կուլ տուր եւ անմիջապէս խմէ միւս բաժակին իւղը եւ ջուրը: Այս կերպով իւղին համը չզգացողիդ յաճախ, եւ եթէ զգացուի ալ, երբեք անհաճոյ չգար:

— Ուշադրութեան արժանի իրողութիւն մըն է որ կարմրահեր մարդիկ աւելի քիչ են թակայ են ճողատ ըլլալու քան ուրիշ գոյն մազ ունեցողները: Կ'ըսուի թէ կարմրահեր անձանց գլխուն մազերուն միջին թիւը իւր 30,000 է: Հասարակ թիւն մազը շատ մը աւելի կակուղ կ'ըլլայ, եւ երեք թիւն մազին տեղը մէկ կարմիր մազ կը գրաւէ: Միջին թիւն է 105,000: Բայց բաց գոյն մազերով անձինք աւելի աղէկ են: Բաց գոյն մազերով այրերու կամ կիներու գլխուն մազերուն թիւը հասարակօրէն 140,000է մինչեւ 160,000 է: Հետաքրքրաշարժ հաշիւ մը եղած է, որ բացագոյն մազ ունեցող անձի մը գլխուն մազերը, եթէ մէկտեղ բերուելով ուրորուն իւր 40 տակառաշարի ծանրութիւն կը կախեն, ըսել է հաւասար 300 անձանց ծանրութեան:

ՈՒՌՆԱ

Ուռնա, ի հնունքն Եգիպտոս, Հալէպի կուսակալութեան մէջ, ծովուն երեսէն 2,000 ոտք բարձր եւ հիւսիսային, հարաւային եւ արեւմտեան կողմէն բլուրներով շրջապատեալ քաղաք մըն է: Արեւելեան կողմը կը գտնուի իսլամական դաշտ անունով դաշտաբազէ դաշտ մը: Երբ առաւօտուն արեւալը արեւելքէն կը ծագէ, այս չնաշխարհիկ դաշտին մարգագետինները եւ բուրաստանները աւելի եւս կը դեղեկացնեն եւ կը պըճնադարձեն: Այս դաշտին մէջ Արաբացի դեղաղբներ կը բնակին 10—12 ժամ հեռաւորութեամբ: Նախ Ուռնայի նախնի պատմութեան վրայ գրեցք քանի մը տող:

Կ'ըսուի թէ Ներքովի շինած է զանիկա Քաղաքացւոյ Ուր քաղաքին մօտ կամ անոր դեմին վրայ որ Հայր Աբրահամու հայրենիքն էր: Յամի Տեառն 216ին, Կարակալա կայսեր ձեռամբ Հռոմայեցւոյ զինուորական մէկ կայանն եղաւ: Քրիստոնէութեան առաջին դարուն մէջ կարեւորագոյն դերը մը գրաւած էր Եգիպտոս: Եգիպտոս իսլամական հայրապետը հոս ապրած է: Հռոմէական աստուածաբանական դպրոցներ եւ 300է աւելի վանքեր ունէր: Եւ շատ տարիներ Արեւելքի գաղութարարութեան կեդրոնն եղաւ: Լէսկիթիմուրի ձեռքով աւարի տունուեցաւ 1393ին: Յետոյ Պարսկաստանի կցուեցաւ: Թուրքաց ձեռքն անցաւ 1637ին, եւ Ուռնա կոչուեցաւ: Հիմա քաղաքին բոլորակը եօթն մղոն հեռաւորութեամբ տեղ աւել փրկած պարսպով մը շրջապատուած է, իսկ հարաւային կողմը, ըլլի մը գազաթը կը գտնուի բերդ մը, որ աւանդութեամբ կըսուի թէ Ներքովի քրքայական պալատն էր ժամանակաւ: Բերդին մօտ կը գտնուին Հայր Աբրահամ եւ Անգըլոս կոչուած երկու լճակներ, որոնք իւրեւ հին ժամանակուան

կենդանի վանքեր կը կենան: Ընդհանրապէս սուրբ լճ կը համարուի Հայր Աբրահամ լճակը: Ուռնայի կլիման բարեխառն է: Չմեռը շատ կ'անձրեւէ հոն: Քաղաքին արուարձանները այգիներով եւ դաշտաբազէ պարտէզներով զարդարուած են: Շէնքերը քարուկիւր են եւ մեծ մասամբ ճարտարապետական հին ոճով կառուցուած: Բնակչաց թիւն է 55—60,600, Թուրք, Հայ, Յուդիսկեան (Ասորի), Արաբ, Քուրդ եւ Հրեայ: Քաղաքին հիւսիսային արեւելեան կողմը 1 1/2 ժամ հեռաւորութեամբ կը գտնուի գեղ մը Կարմունջ կոչուած, որ թերեւս Ուռնայի չափ հին է: Այս գեղին մէջ բնակող Հայերուն լեզուն քաղաքին Հայերուն լեզունին հետ բաղդատելով աւելի մաքուր Հայերէն է: Օղը ախորժելի է եւ առողջարար: Չորս բոլորակը սիրուն այգիներով եւ պարտէզներով ծածկուած են, եւ Բնութեան հմայիլ տեսարաններով զարդարուած: Բերքերուն մէջ նուրը նշանաւոր է իր ագնուութեամբ: Ուռնայի մէջ իւր 20 տուն Բողոքական ընտանիք կան որոնք եկեղեցի մը եւ դպրոց մը ունին: Անցեալ տարի առանց հովուի մնաց եկեղեցին: Լուսաւորչականք անցեալ տարի Մարտ ամսուն սկիզբէն կարգաւորեալ դպրոց մը ունեցած են: Բայց վերջին քանի մը տարիներու միջոցին բաւական փոփոխութիւններ եղած են եւ յառաջդիմութեան նշաններ կը տեսնուին: Ինչպէս արդէն ծանօթ է ընթերցողներուն, զրպրոցները յառաջդիմութեան մեծ միջոց են: Յունիսի վերջեր տեղի ունեցած քննութիւններուն վերջը մանչերու եւ աղջիկներու բարձր վարժարաններէն ութական աշակերտներ եւ աշակերտուհիներ ընթացաւոր եղան եւ վկայական ընդունեցին: Մինչ ցարդ քաղաքին համար անպատեհ կը համարուէր դաստիարակուելու նպատակաւ ուրիշ քաղաքներ երթալու գալիլի սովորութիւնը, վերջերս բաւական թիւով երիտասարդներ եւ երիտասարդուհիներ դաստիարակութեան կեդրոններ զրկուած են, եւ այժմ աշակերտաց մէջ առ այս դժուար փախաք եւ պատրաստութիւն կը տեսնուի:

Փրօֆ. եւ Միսիս Հարիս, որ Լուսաւորչական եւ Բողոքական միացեալ դպրոցներուն անցեալ տարուան ծախքերուն համար ստակ զրկած էին, հինգ տարի եւս զրկուել խոստում ըրած եւ հանրութիւնը երախտապարտ կացուցած են:

Քաղաքին երեք որբանոցներուն մէջ իւր 400 մանչեր եւ աղջիկներ կը սնանին, որոնք ըստ ամենայնի խնամով կը դաստիարակուին եւ քրիստոնեայ ընտանիք մը կը ձեւացնեն:

Վերջերս իւր 160 աղջիկներ նրբակերտ թաշկինակի եւ մետաքսեայ թաղիքի եւ կտակի վրայ տեսակ տեսակ նկարներ բանիլ սորլած են: Այս ապրանքներէն, որ Ուռնայի գեղարուեստը կրնան համարուիլ, հազարաւոր ոսկիներու բան Եւրոպայի շատ կողմերը կը զրկուին ծախուելու համար: Գորգի դերմանական գործանոցին մէջ իւր 55 այրի կիներ գորգ կը բանին: Այսուհետեւ աւելի սլափ ընդարձակուի այս գործանոցը, եւ աւելի շատ այրիներ յիշեալ արհեստը սորվելով սլափ կրնան բանիլ հոն: Այս գործին համար Գերմանիայէ յատուկ անձինք եկած են, եւ մեքենաներն իսքէն տէրուն հասած են արդէն:

Քիչ մըն ալ Ուռնայի ժողովրդին հոգեւոր վիճակին վրայ խօսինք:

Սուրբ Գրոց ընթերցման, եկեղեցի երթալու եւ կրօնական պաշտամունքներու

ներկայ գտնուելու սովորութիւնը կը շարունակէ: Կիրակի օրն առ հասարակ սուրբ կը պահուի: Թէպէտ ցաւով կը տեսնուի որ կը գտնուին այնպիսիներ որ կիրակի օրերը աստ անդ դաշտերուն մէջ արեցուլթեամբ եւ թղթախաղով կ'ապականեն իրենց մարմինները եւ հոգիները, որ Քրիստոսի տաճարն են:

Վերջին երկուքուկէս տարիներու մէջ աղէկ յառաջդիմութիւն տեսնուած է Բողոքական եկեղեցիին մէջ: Եկեղեցւոյ ներքին կառավարութեան մէջ առաջուան տեսնուած կոիւնները եւ անմիջապէս թիւնները բոլորովին վերցած եւ քեղը սէր եւ աշխատութիւն անցած են: Այժմու եկեղեցական խառն ժողովը այս մասին մասնաւոր ջանքեր կ'ընէ: Երկուքուկէս տարի առաջուան եկեղեցւոյ 193 արու եւ 143 էգ անդամներէն ողջ մնացած 85 արու եւ 135 էգ անդամները այսօր 154 արու եւ 200 էգ անդամներու բարձրացած են: Ասորի եկեղեցւոյն մէջ գտնուող 36 արու եւ 40 էգ անդամները այս հաշիւին մէջ չեն:

Երիտասարդաց աղօթքի ժողովները աւելի կանոնաւոր կերպով կը շարունակեն: Այս ժողովը 80 անդամէ կը բաղկանայ, ամէն կիրակի կէսօրին կը գումարի: Յատուկ աշխատաւորներ կան, որոնց պաշտօնն է բարեպաշտութեան զգացումները արթնցնելու ամէն տեսակ միջոցներ գործածել: Երեք շաբաթն անգամ մը յատկապէս որոշուած անձերու կողմէ բարոյական եւ կրօնական բանաստեղծութիւններ կ'ըլլան: Այս երիտասարդներուն ջանքին շնորհիւ Կիրակնօրեայ դպրոց մը բացուած է, ուր կարգալ կը սորվին կարգալ չգիտցողները: Աղքատներուն գիրքերը անոնք կը հոգան իրենց ծախքով: Հիմա կան 32 աշակերտներ, որոնց թիւը կ'աւելնայ օր ըստ օրէ:

Այս եռանդը Լուսաւորչական եղբայրներուն մէջ ալ կը շարունակէ: Առաւօտուն եկեղեցւոյ աւարտումէն ետքը Կիրակնօրեայ դպրոցը կը բացուի: Բոլոր դպրոցներուն 480 մանչ եւ 210 աղջիկ աշակերտներ կը յաճախեն: Ասկէ ետքը իւր 30 վարժապետներուն բարձր դասեր կ'աւանդուին: Ասոնք ալ յետ միջաւոր դպրոցներուն իւր 230 աշակերտներուն դաս կու տան: Լսարանն ալ առաջուան պէս կը շարունակէ, եւ ժողովրդին հոգեւոր կերակուր կը մատակարարէ:

Շիտակ խօսած կ'ըլլանք եթէ ըսենք թէ այս յառաջդիմութիւնը ճշմարիտ հիմքով եւ խարիսխներու վրայ հաստատուած է: Իւրաքանչիւր հաւատացեալ կարող է ճշմարիտ շարժաթիւթներու եւ քրիստոնէական սկզբունքներու վրայ հաստատուած յառաջդիմութեան ապագան գուշակելու:

Աստուած ոյժ եւ կարողութիւն տայ այս սուրբ յառաջդիմութեան գործին մէջ ծառայող բոլոր աշխատաւորներուն:

(Թարգմանիչ)

ԱՐԱՄ Մ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Ա.Թ.Ա.Ն.Ա.Ս.Ի.ՈՍ, ՊԱՇՏՊԱՆ ՀԱՒԱՏՈՑ

(Շար. Զախար. Թէ-է և Վեր)

Կայսեր յաջորդեցին իր երեք որդիքը: Կոստանդին եւ Կոստաս արեւմտեան մասին մէջ, Կոստանդ արեւելեան մասին մէջ: Կոստանդին, որ միշտ բարեկամ էր Թրէվի մեծ քաղաքին, առաջին գործերէն մին եղաւ հրամայել որ դայն վերադարձնեն Աղբաւանդը իրա: Այս անօրինութիւնն, ըսաւ, համաձայն էր իր հօրը նպատակին, որ մահով միայն խափանուեցաւ: Աթանասիոս իր արքայա-

կանութեան բոլոր շրջանին մէջ, ինչպէս տեսանք, կանոնադրապէս թղթակցեցաւ իր հաւատարիմ ժողովրդին հետ: Իր վերադարձը 338 տարւոյն Նոյեմբերի մէջ խնդութեամբ ողջունուեցաւ: Կը շեշտուի թէ Աղեքսանդրիոյ կղերները «Երեսնոց կեանքին երջանկադոյն օրն համարեցան զայն»:

Սակայն դժուարութիւններ սկսած էին ծագիլ: Աթանասիոսի վերադարձին յաջորդ տարին Եւսեբիոս Նիկիոմիդիայի Կ. պոլիս փոխադրուեցաւ եւ այսպէս պատրիարք եղաւ Արեւելեան Եկեղեցւոյ: Մեծ ազդեցութիւն ունէր Կոստանդ կայսեր քով եւ Արիոսականութիւնը արքունեաց մէջ դորացաւ: Կոստանդինի մահուամբ Աթանասիոս զորկուեցաւ հաստատուն բարեկամէ մը եւ ապագան աւելի մթնցաւ: Եկեղեցական գործերու մէջ երեւցած կայսերական միջամտութիւնը, որ առաջ բարեգուշակ նշան մը թուեցաւ, հիմա սկսաւ իր տխուր հետեւանքներն յառաջ բերել եւ քրիստոնէական ընկերութիւնը եղաւ քմահաճոյքի խաղալիկ եւ նենգութեան կեդրոն: Անտիոքի մէջ 340ին գումարուած ժողովին մէջ վատահամբաւիչ դրապարտութիւնները նորոգուեցան Աղեքսանդրիոյ առաջնորդին դէմ: Թափուր հռչակուեցաւ Աղեքսանդրիոյ առաջնորդական աթոռը եւ Կապադովկացի Գրիգորիոս անուն Արիոսական մը անուանուեցաւ փոխան Աթանասիոսի: Միեւնոյն ժամանակ Աթանասիոս Արեւելքի այս անիրաւութեան դէմ բողոքեց Արեւմտաւոր հանգարտագոյն ատեանին, եւ Անտիոքի ժողովին գումարման միջոցին իսկ կը դանուէր Հռոմ, ուր սիրով ընդունուեցաւ Յուլիոս եպիսկոպոսէն: Վեց տարի մնաց Կայս. քաղաքին մէջ: Շատ քիչ բան գիտենք անոր կեանքին այդ տարիներուն վրայ: Գիտենք միայն թէ Հռոմայ մէջ եւ Իտալիոյ ուրիշ կողմերը իրարու յաջորդող սինոդներէն կրկին քննուեցան անոր դէմ եղած դանդաղները եւ չնչին համարուեցան: Աթանասիոս պահ մը մնաց Իտալիա, բայց 346ին Կոստանդ կայսեր հրամանաւ դարձեալ ատանձնեց իր առաջնորդական պաշտօնը:

Երուսաղեմէ անցնելու պահուն սիրալիր ընդունելութիւն մը գտաւ պատկառելոյն Մաքսիմոսի կողմէ, եւ շրջակայից եղբայրակից առաջնորդներն հաւաքուեցան բարի գալուստ մաղթելու: Վերջապէս 346 տարւոյն Հոկտ. մէջ Աթանասիոս հասաւ Աղեքսանդրիա: Իր մուտքը յաղթական եղաւ: Եպիսկոպոսներ, կղերականներ, քաղաքին քրիստոնէայ բնակիչները, դուրս թափեցան անոր ընդ առաջ ելլելու: Գրիգոր Նազիանզացի կենդանի ոճով կը նկարագրէ այդ տեսարանը. «Աղնիւս դիւցազունն Աթանասիոս իր քաղաքը եկաւ փառաւոր իր պանդխտութենէն, եւ քաղաքը, այո, գրեթէ բովանդակ Եգիպտոս, ցնծութեամբ արբելու, ամէն կողմէ հաւաքուեցաւ տեղ մը եւ ամէն բարձր կէտի վրայ ելաւ Աթանասիոսի դէմքն հեռուէն նշմարելու, կամ անոր ձայնին մէկ խաղը լսելու եւ մինչեւ իսկ անոր ստուերին անցքը դիտելու: Այրեր ու կիներ, ամէն ընտանիք ու զսասկարգ, իրարու հետ կը մրցէին անոր պատիւ ընծայելու մէջ: Նեղոսի նման հոսեցան քաղաքէն դուրս օրուան մը ճամբայ եւ հեռու գնդու մով խուժեցին ետ դէպի քաղաքը: Հեզութեամբ հեծած էր մտրուկի մը վրայ: Ժողովուրդը ողջունեց առաջնորդը կեցցէներով եւ աղաղակներով: Անուշաքայր հեզուկներ սրսկուեցան ամէն տեղ, քաղաքը լոյսերու մէջ թաղուեցաւ գիշերը, եւ հան-

րային եւ սոսկական հացկերոյթներ եւ հանրային ցնծութեան ամէն նշաններ ողջունեցին անոր վերադարձը: Ժողովրդային ուրախութիւնն այս ցոյցերով ալ հսպառեցաւ: «Ողորմութիւն բաշխուեցաւ առատ ձեռքով. անօթիներուն կերակուր, մերկերուն հագուստ, որբեւարներուն եւ որբերուն պարէն հայթայթուեցաւ: Մեծ մրցումը սա էր թէ ո՛վ ամենէն առաջ պիտի անցնի բարեպաշտական եւ առաքինական գործերու մէջ, այնպէս որ ամէն ընտանիք պզտիկ եկեղեցիի մը վերածուած կը թուէր:» «Օրհնեալ ըլլայ Աստուած, մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հայրը,» կ'ըսէ անոր յաջորդ տարւոյ Զատիկան նամակը, «որ մեզ հեռուէն բերաւ եւ մեզի նորէն շնորհեց ըստ սովորութեան հրապարակաւ զրկել ձեզի Տծական Թագիւն:» Յաջորդ տարիները մեծ Աստուածաբանին կեանքին ամենէն խաղաղիկ տարիներն եղան: Այդ միջոցին գրեց իր քանի մը փոքր գրութիւններն Արիոսական վէճին վրայ: Այդ միջոցին շատ ընդարձակուած էր իր թղթակցութիւնը Արեւելքի եւ Արեւմտաւոր առաջնորդներուն հետ: Տարածուած էր մինչեւ Բրիտանիա:

Այսպէս գրեթէ ինը տարի կատարեց առաջնորդական պաշտօնին պարտականութիւնները, բայց նոր նեղութիւններ ծագեցան: Արիոսականները տակաւին անդուկ կը գործէին, եւ յաջորդական ժողովները, որոնց մէջ կը վերահաստատուէր Նիկիական Հանգանակը եւ եպիսկոպոս եպիսկոպոսի ետեւէ պաշտօնանկ կ'ըլլար զայն մերժելուն համար, ծառայեցին միայն աւելցնել մեծ եպիսկոպոսին հակառակորդներուն խստութիւնը: Հակաճառութիւններն անվերջ եւ նեղիչ էին: «Կայս. պետութեան պողոտաներն», ըսուեցաւ երգիծաբանօրէն, «սրբաշաւ եպիսկոպոսներով ծածկուեցան»: Վերջապէս սա պատրուակը գանուեցաւ թէ առաջնորդը պատարագ մատուցած է անկատար եւ չնուիրագործուած եկեղեցւոյ մը, Աղեքսանդրիոյ մեծ եւ ընդարձակ տաճարին, մէջ, որ ի սկզբան չիւղուած էր Ադրիանոս կայսրէն եւ հիմա սկսած էր քրիստոնեաներուն համար գործածուիլ: Թշնամիները շատ խիստ խօսեցան Աթանասիոսի դէմ եւ երրորդ անգամ աքսորուեցաւ ան, բայց ոչ Կայս. պաշտպանութեան ներքեւ ինչպէս եղաւ ի Թբէլ, կամ արեւմտեան քրիստոնէայ աշխարհի եպիսկոպոսներէն քաջակերուած եւ խրախուսուած ինչպէս ի Հռոմ: Իր երրորդ աքսորաւայրն էր Եգիպտոսի անապատներուն մէջ, ուր ձգնաւորներու եւ մենակեացներու մեծ խումբեր առանձին առանձին կ'ապրէին՝ աշխատասիրութիւն եւ աղօթք իրար խառնելով: Դիւրին էր ծածկուիլ ապառաժեայ անձաներուն եւ խղիկներուն մէջ ուր այդ առանձնակեացներն հաստատուած էին: Եւ Աթանասիոսի նուրը սակայն պատկառելի կերպարանքը շուտ ճանչցուեցաւ անոնց ընդհանրութեանէն, բայց բնաւ չիւղաւ անոնց ձեռքը: Իր զարմանալի թաքուստներուն եւ մաղապուրդերծումներուն պատմութիւնը կրնայ մրցիլ պատմական վէպերու հռչակաւոր դիւցազուններուն պատմութեան հետ: Երբեմն համարձակապէս դուրս կ'ելլէր, եւ իր կերպարանալիութեան կամ իր հետաքննողներուն անաշխարհութեան վստահելով անձամբ ներկայ կ'ըլլար անոնց սինոդներուն մէջ: Իր պարապ ժամերուն գրեց այն գործերը, որով յոյժ ազդուապէս կը պաշտպանէ Աւետարանական հաւատքը: Օրինակ, Իւ Գա-

լուսեան Զարգացումները, Արեւմտեան Դեմ ճակատը, Արեւմտեան Գաղտնիքները Զինարարներու հաշտութիւնը, Իր Թագիւնը Արեւմտեան Եկեղեցւոյ Սինոդներուն վրայ, եւ շատ ուրիշ նամակներ եւ տետրակներ: Իր ճառերը մահաւանդ կարեւոր են վասն զի կը պարուանակեն Տէրոջը Որդիութեան եւ Աստուածութեան բովանդակ փաստը Աստուածաշնչական փաստերու յեղյեղմամբ եւ բնազանցական ոչ սակաւ նրբամտութեամբ: Աւետարանական Քրիստոնէութեան մահու եւ կենաց ճգնաժամն էր: Քրիստոնէական անոր Սուրբ Գրոց, մանաւանդ Հին Կտակարանի, մեկնութիւններէն ոմանք: Բայց ամէն դեղչ ընելէ ետեւ տակաւին կը մնայ անոնց մէջ անպատասխանելի վկայութիւն մը եւ ամէն դարու աստուածաբաններուն ուսումնասիրութեան համար նիւթի կարեւոր հանք մը:

Այն ժամանակ ապարդիւն, կամ ժայռուտ անապատին արձագանգներուն մէջ կորսուած, թուեցաւ անոր անյաւող բողոքը տիրող մոլորութեան դէմ: Սինոդ սինոդի ետեւէ դանազան կերպերով յեղյեղեցին Արիոսական դաւանանքը: Բայց անապատին մինակեացը «անխախտ, աներեր, անմոլոր եւ աներկիւղ» մնաց: Բիւրրոտ Հուրըր անոր կեանքին այդ տարիներուն պատմութիւնը արժանաւոր գովեստի սա գեղեցիկ խօսքով կը համառօտէ. «Այդ երկար ողբերգութեան բովանդակ ընթացքին մէջ Աթանասիոսի վրայ չերեւցաւ բան մը զոր իմաստունի մը դեղեցկապէս չվայելէր ընել եւ արդարի մը՝ կրել: Այնպէս որ այս էր այն ժամանակներու պարզ վիճակը. Բովանդակ աշխարհ Աթանասիոսի դէմ եւ Աթանասիոս անոր դէմ: Յիսուս տարի վատնուեցաւ սա երկբայելի փորձին թէ երկու կողմերէն ո՛րը պիտի յաղթէր, այն որ ամէն բան ունէր թէ այն որ բարեկամ մը չուներ բայց ի Աստուծոյն եւ մահէ — մին պաշտպան անոր անմեղութեան, միւսը վախճան անոր բոլոր նեղութիւններուն»: Այս հաստատուող առակի կարգ անցաւ «Աթանասիոս աշխարհի դէմ» ասացուածը:

Աթանասիոս 361ին դարձեալ առաջնորդ կարգուեցաւ Աղեքսանդրիոյ: Վերադարձին առթիւ հանրային ուրախութիւնն աւելի լուռ եղաւ, եթէ ոչ աւելի խորին, քան նախորդ առթիւ: Արդարեւ կացութիւնն այնպէս փոփոխ էր որ ամենէն արին իսկ անհանգիստ կ'ընէր: Աթանասիոս այդ փոփոխ ժամանակին մարդն էր: Անմիջապէս հրաւիրեց սինոդ մը, ուր բուժիչ խրատներ եւ դադախարներ տուելի կշիռ ունեցան: Վերահաստատուեցաւ Նիկիական Հանգանակը, միանգամայն որոշուեցաւ թէ «բոլոր այնպիսիներ որոնք Արիոսականութեան կողմն անցած էին անհաստատութեամբ՝ զղջմամբ պիտի ընդունուին եկեղեցւոյ զրկելու եւ պիտի հաստատուին իրենց տեղերը»: Մեծ առաջնորդը վերսկսաւ իր պաշտօնին գործնական պարտականութիւնները, եւ իր աշխատութիւններն այնպէս օրհնուեցան որ շատեր դարձի եկան, որոնց մէջ կային նաեւ հեթանոս քանի մը քուրմեր իրենց ընտանիքներով: Բնականապէս այս այնքան յուզում յառաջ բերաւ քաղաքին մէջ որ Աթանասիոս յայտնապէս պատրաստուեցաւ քաղաքէն մեկնիլ պահ մը: Իր բարեկամներն աղաչեցին որ մնայ, բայց Աթանասիոս միշտ թարեց զանոնք, ըսելով, «Քաջասիրտ եղէք, բարեկամներս: Փոքրիկ ամպ մ'է այս, փոթորիկը շուտ կ'անցնի»: Անոնց արցունքներուն եւ ողջերթներուն մէջ նաեւ մտաւ Նե-

դոսն ի վեր երթալու դարձեալ դէպ ի Թե-
բայիդ: Գիշ յետոյ նաւ մը ելաւ գնաց անոր
ետեւէն: Իր ընկերները վտանգին տեղեակ
ըլլալով՝ կը յորդորեն զայն ցտամք ելլել եւ
փախչիլ անապատը: Սակայն առաջնորդը
կը պատասխանէ, «Ինչո՞ւ այդքան վախկոտ
էք, զաւակներս: Վերադառնանք, մեր թշնա-
մինքը թող զիտնան թէ մեզ պաշտպանողը
մեզ հալածողէն մեծ է»: Ուստի եւ նաւը
դէպ ի վար ուղղուեցաւ եւ ընդ հուպ հան-
դիպեցաւ հալածողներու նաւուն, որոնք
հարցուցին, «Գիտէ՞ք ո՛ւր է Աթանա-
սիոս»: «Մօտ է», պատասխանը տրուե-
ցաւ փութով, եւ նաւերն արագ հեռացան
իրարմէ: Մտաւարտը դերձում էր այս: Ա-
թանասիոս պահուեցաւ Աղեքսանդրիոյ
մէջ, բայց Յուլիանոսի մահէն ետեւ ելաւ
իր թաքստոցէն եւ իր պաշտօնը վերակաւ:

Յուլիանոսի յաջորդը, Յովիանոս կայսր,
քրիստոնէայ եղաւ: Իր առաջին գործերէն
մին եղաւ Աթանասիոսի գրել, «Որովհետեւ
դուն չընկճուեցար երկրիդ՝ եւ իբրեւ աղբ
նկատեցիր սրոյ վտանգներն ու սպառնալիք-
ները, եւ որովհետեւ քեզի սիրելի ուղղա-
փառ հաւատքին ղեկն ամբար բռնելով մին-
չեւ ցայսօր կ'աշխատիս ճշմարտութեան հա-
մար եւ կը շարունակես օրինակ եւ առաքի-
նութեան տիպար հանդիսանալ հաւատացեալ-
ներու բովանդակ ժողովրդին, ուստի մեր
արքայական հեղինակութիւնը կ'ողջունէ քեզ
եւ կը կամի որ վերադառնաս եւ փրկութիւն
քարոզես»: Յովիանոս, դարձեալ, կը խնդրէ
Աթանասիոսէ ուղղափառ ճշմարիտ հաւատ-
քին մէկ ամփոփումը: Առաջնորդն ի պա-
տասխանի, Աղեքսանդրիոյ մէջ յատկապէս
գումարուած սինոդին համախոհութեամբ,
Կայսեր զրկեց յայտարարութիւն մը ուր Նի-
կիական Հանգանակը կար հանդերձ քանի մը
մեկնաբանական բացատրութիւններով: Ա-
րիոսականներն ալ ըստ առաջնոյն Անտիօքի
առաջնորդութեամբ ձիգ մը ըրին եւ հա-
մարձակեցան խնդրել որ Աթանասիոսէ տար-
բեր մէկը զրկուի Աղեքսանդրիա: Կայս-
րնուորը խառն ապտառսխանեց. «Արդէն
կարգադրած եմ ես այդ խնդիրը: Լաւ դի-
տեմ թէ ինչո՞ւ ամբաստանուեցաւ եւ աք-
սորուեցաւ Աթանասիոս: Ուշի ուշով քննած
եմ ամբողջ գործը եւ համոզուած եմ թէ
ա՛ն կը քարոզէ ճշմարիտ հաւատքը: Եւ ո՞վ
որ կ'ուզէ սորվիլ թէ ի՞նչ է այդ հաւատքը՝
թող երթայ եւ անկէ սորվի: Կ'ըսէք թէ
հերետիկոս կ'անուանէ ձեզ: Այո, եւ իր
պարտականութիւնն է այդպէս անուանել:
Ճշմարտութիւնը բոլոր քարոզողներուն պար-
տականութիւնն է պախարակել հերետիկո-
սութիւնը»: Աթանասիոս քանի մը ամիս
հեռացաւ Աղեքսանդրիայէ, բայց Վաղէս
կայսրը վերստին կոչեց զԱթանասիոս իր
աթոռը, ուր բաղմեցաւ 366 տարւոյն Փետր-
ամսոյն մէջ:

Այնուհետեւ խաղաղ ապրեցաւ ան մին-
չեւ վերջը: Իր վերադարձի տարւոյն յաջորդ
Ջառակական նամակը, որ ուղղուեցաւ իր
խնամոց յանձնուած եկեղեցիներուն, կը պա-
րունակէ ցուցակ մը Աստուածաշնչի այն
զրոց որ կ'ընդունուէին այն տառն: Յարգի է
այդ ցուցակը, լսան զի արդեամբ կը պա-
րունակէ նախնի եկեղեցւոյն վկայութիւնը
կանոնական զրոց, մինչ կը ցուցնէ յայտնա-
պէս թէ ի՞նչ աղբւրքէ քաղեց մեծ Աստուա-
ծաբանն իր խորին համոզումներն ի մասին
ճշմարտութեան: Հին եւ Նոր Կտակարան-
ներու գիրքերը թուելէ ետեւ Աթանասիոս
կը յարէ. «Աւասիկ փրկութեան տկերը, որ-

պէս զի ան որ ծարաւի է՝ կշտանայ այն խոս-
քերով զորս կը պարունակեն անոնք: Միայն
ասոնց մէջ կը հոչակուի աստուածապաշտու-
թեան վարդապետութիւնը: Թող մարդ մը
լան հաւելցնէ անոնց վրայ, ոչ ալ պակասցնէ
անոնցմէ: Քանզի այդ մասին Տէրը խայտա-
ռակեց Ստեփանեղիսները, ըսելով, Դո՛ւ-
քա՛ծ է, որ ոչ քերեք քերէ՛ք եւ ոչ Աստուծոյ դ-
րո՛ւթե՛ւ: Եւ յանդիմանեց Հրեաները, ըսե-
լով, Դի՛քեք բնեցե՛ք: Բո՛ւն անո՛ւ էն որ ինձի
համար կը վայելէ»: Ս.

Աղեքսանդրիոյ մեծ առաջնորդն հիմա բո-
վանդակ եկեղեցւոյ կողմէ ընդունուած դիւսա-
ւոր ուսուցիչը, խրատուուն եւ օգնականն
էր: Անընդհատ կը թղթակցէր Կեսարացի
Բարսղի, Նազիանզացի Գրիգորի, Նիւսացի
Գրիգորի պէս անձերու հետ: Լիբերիոս,
Հռոմայ եպիսկոպոսը, մեռաւ Աթանասիոսի
վերջնական վերադարձէն քանի մը ամիս
միայն ետքը, իր վերջին օրերուն մէջ խոս-
տովանելով թէ յարած է այն հաւատքին,
որմէ մոլորած էր ժամանակաւ, եւ ուղղե-
լով եկեղեցիներուն նամակ մը, որու մէջ
կ'ըսէ թէ «Աթանասիոսի կը հետեւի արեւ-
ւելեան եւ արեւմտեան եկեղեցիները միա-
ցընելու ձեռնարկին մէջ»:

Այդ միջոցին Բարսղի կ'ուզէր Աթանա-
սիոսի այնպիսի խօսքեր որոնք այդ պատ-
կառելի հայրապետին լուսազոյն գովեստը
կը կազմեն: «Ուրիշներ, կ'ըսէ, «կը շատա-
նան հողալով եկեղեցւոյ այն մասերը որ ի-
րենց խնամոց յանձնուած են: Դուն կը հո-
գաս ամբողջը նոյնչափ որչափ քու բաժինդ:
Դուն դանց չես ընել խորհրդածելու, խրա-
տելու, նամակներ գրելու, լուսազոյն խոր-
հուրդներ տանող պատուիրակներ ղրկելու
առիթները»: Դարձեալ, «Որչափ բազմա-
պատկին եկեղեցւոյ անկարգութիւնները,
նոյնչափ քեզի կը դառնան ամէնքը, քու
պաշտպանութիւնդ համարելով իբրեւ միակ
միջոցարկութիւնը մեր ներկայ թշուառու-
թեան մէջ»: Դարձեալ, «Երբ կը նայինք մեր
դժուարութիւններուն, յուսահատութեան
կը մղուինք: Բայց երբ քեզի կը դարձնենք
մեր աչքերը եւ կը մտածենք թէ դուն թող-
ուած ես Տէրոջը կողմէ մեր հիւանդութիւն-
ներուն բժշկ ըլլալու, այն տառն կը հանենք
մեր միտքերն յուսահատութենէ եւ յոյս
կ'առնենք: Քանզի ուրիշ ո՞ր անձ յարմարու-
թիւն ունի փոթորկին մէջ մեզի նաւուղիդ
ըլլալու, բայց միայն ան որ իր տղայութե-
նէն սկսեալ պայքարներ մղած է հաւատքին
համար»:

Աթանասիոս խաղաղութեամբ մեռաւ Ա-
ղեքսանդրիոյ մէջ 373 Մայիս 2ին, իր առաջ-
նորդութեան քառասունհեռօթներորդ տա-
րին եւ իբր եօթնասունհեռօթ տարեկան:
Իր առաջնորդական նկարագիրը լաւ գծուած
է Գրիգորիոսէ այն ներբողանքին մէջ, որմէ
արդէն վկայութիւններ մէջ բերինք: «Աթա-
նասիոս մոքով այնքան խոնարհ էր որքան
կեանքով վսեմ», կ'ըսէ. «անմասն առաքինի
մը, միանպամայն այնքան քաղաքավար որ
ամէն ոք կրնար համարձակ խօսիլ անոր հետ:
Հեղ, քաղցր, գթած, սիրելի իր լեզուով եւ
մանաւանդ իր կեանքով: Այնպէս կը կառա-
վարէր ինքզինք որ իր կեանքը քարոզներու
տեղը կը բռնէր: Պարզամիտները կրնան լի-
չել զայն իբրեւ առաջնորդ մը, խորհողներն
իբրեւ աստուածաբան մը, ուրախ զուարթ-
ներն իբրեւ սանձ մը, թշուառներն իբրեւ
միջոցարկ մը, ծերունիներն իբրեւ ցուպ մը,
դեռատիներն իբրեւ դատաւարակ մը, աղ-
քատներն իբրեւ բարերար մը, հարուստներն
իբրեւ տնտես մը: Պաշտպան էր որբնաւորի-
ներուն, հայր՝ որբերուն, բարեկամ՝ աղքատ-
ներուն, ապաստանարան՝ օտարականներուն,
եղբայր՝ եղբայրներուն, բժիշկ՝ հիւանդնե-
րուն, պահապան՝ առողջներուն, մէկը որ
ամէն բան եղաւ ամենուն որպէս զի, եթէ ոչ
ամէնը, գէթ շատերը, շահէր»:

ՇԻԹԵՐ

Պարտքի մը վարձքը, ուրիշ մը կատարե-
լու զօրութիւնն է:

Շնորհակալութիւնը հրեշտակաց մեղե-
դին է:

Նկարագրի սահմաններն են հիւսիսէն
պարկեշտութիւն, հարաւէն ազնուութիւն,
արեւելքէն անկեղծութիւն եւ արեւմուտքէն
գործունէութիւն:

Կինը ցեղի մը վարդապետի ջերմաշափին
մտքիկն է:

«Քիչ մը վերջ» ի փողոցով օր մ'ալ «Երբէք» ի
տունը կը հասնիս:

«Հիմա»ն խոհեմներու դրօշակին վրայ
գրուած է:

«Հիմա»ն մերն է, իսկ «Ետքը» կրնայ
մերը չըլլալ:

Լեզուն այնքան «անզուսպ ու հար» է որ
զինք գոցող երկու կաթարիչները, ակունքի
ու շրթունքներ, կոտորելով իր ժահահոտ
թոյնը դուրս կը թափէ:

Պողտուած ծառերուն քար նետողներ շատ
են:

Դրամը տանուէրներորդ դարուն չաստ-
ուածն է:

Կենդանեաց ամենէն պղտիկը միջբոսն է,
բոյսերու ամենէն փոքրը հունան է, իսկ
մարդոց ամենէն պղտիկը եսապաշտն է:

Եսապաշտը կ'աղօթէր, «Տէր, օրհնէ զիս
ու իմ կինս, օրհնէ զաւակս ու իր կինը,
օրհնէ մեզ չորսս եւ ոչ ուրիշ մը»:

Մի ցուցներ ինչ որ չես, եւ ի՞նչ կ'ըլլաս
եղիր:

(Ա. Գ. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.)

Խարբերդ

ԱՐԱՄ Ս. ԵՐԵՅԵԱՆ

ԱԶԴԵՐ

ՀԱՄԱՌՈՑ ԿԵՆԴՐԱՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Մեր ընթերցողներուն ուշադրութիւնը
կ'ուզենք հրաւիրել Համառօտ Կենդանաբա-
նութիւն անունով երկու Ընթերցարաննե-
րու վրայ: Առաջինը կը բաղկանայ 134 երեսէ,
եւ զարգարուած է 25 տեսակ կենդանիներ-
ու 32 այլեւայլ պատկերներով: Երկրորդը
կը բաղկանայ 149 երեսներէ եւ զարգարուած
է 32 տեսակէ աւելի կենդանիներու իբր 82
տարբեր պատկերներով: Բոլոր պատկերները,
մէկ քանիներէն զատ, Լոնտոնէ գնուած են
բաւական ծախքով եւ շատ գեղեցիկ եւ օգ-
տակար են:

Ասոնց Հայտատու Թուրքերէնը արդէն
հրատարակուած է, ինչպէս ծանուցուեցաւ
ժամանակին: Գիրքերը լսթակազմ են եւ
3ակնան դահ: Երկուքն ի միասին կաղմուած
ալ կը ծախուին 5 դահ: Պոյսոյ մէջ գնել
փափաքողներ պէտք է զիմեն Ամբրիգան
Խանի գրատունը, եւ զաւանդներն ուղղո-
յնրը՝ միւսնոյն խանի մէջ Մր. Ու. Ու. Փիթի:

ՀԱՄԱՌՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱԶԳԱՅ
(Մ. Գ. Ե. Ե. Ե. Ե.)

Ե. եւ 2. մասեր, արդի եւ ժամանակա-
կից: Երես 118: Նախորդ մասերուն դիրքով
եւ ծաւալով, բայց աւելի խնամով պատ-
րաստուած եւ տպագրուած: Ամբիոյ տեղե-
կութիւններ իւրաքանչիւր դարու զլխաւոր
գէմբերուն եւ գէպբերուն վրայ: Գին 5 դահ:
Կը գտնուի ամէն գրալստանի քով: Մեծա-
քանակ գնողներու համար գոհացուցիչ գեղջ:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

(Տ. Գ. Ն. Տաղաւարեան)

Ընդարձակ աշխատասիրութիւն: Ուսում-
նական Խորհրդէն յանձնարարուած: Ամէն
տան եւ վարժարանի համար կարեւոր: Երես
518: Գին 25 դահ: Կը գտնուի ամէն գրա-
լստանի քով:

Երկտարարաց կիրականօրեայ աղօթքի
ժողովը կը սկսի ժամը 8 1/2ին (Ը. Թ.): Պայպը
Հաւաստի մատրան մէջ:

ՀԱՆԴԵՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Շարաթ եգիպտոսի խորվ Ապպաս փաշա Վիլհելմայէ հոս ժամանեց արեւելեան ճեպընթացով եւ անմիջապէս պալատական կառքերով Կայս. պալատ գնաց իր մեծարանքները մատուցանել Վեհ. Սուլթանին եւ յետոյ գնաց իր ամարանոցն ի Պէպէք: Հասաւ նաեւ եգիպտական Մահմադ շոգէնաւը, որով առ հասարակ կ'ուղեւորի խորվական ընտանիքը: Իսկ խորվին մասնաւոր զբոսանաւը, Սեֆա Էլ Պահր, Աղեքսանդրիայէ ճամբայ ելած է:

Երկուշաբթի երեկոյ Կայս. պալատան մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ: Ներկայ էր եգիպտոսի խորվ Ապպաս փաշա, նաեւ Պատեւազմական եւ Մովսէլին նախարարները, Թնդանօթարանի վերատեսուչը, խորվին եղբայրը Մէհմէտ Ալի փաշա եւ Կայս. պալատէն եւ խորվին հետեւորդներէն բարձրաստիճան պաշտօնատարներ:

Իզմիրի արհեստագործական Համալտիյէ վարժարանը վիճակահանութիւն մը պատարասած է իր շէնքերը նորոգելու եւ բարեւոքելու համար դրամ հալթալթելու նպատակաւ: Այդ վարժարանին աշակերտներուն մէջ կան երկու հարիւրի չափ որբեր, եւ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է վիճակահանութեան տոմսերէն չորս հարիւր հատ ընդունիլ:

Գոնեսայի նահանգին քանի մը կողմերը յանձնախումբեր պիտի կազմուին որպէս զի ձեռնարկեն դպրոցները վերաշինել եւ անոնց ուսումնական ընթացքը կանոնաւորել:

Կայս. հրամանադիր մը կը պատուիրէ այսուհետեւ կանոնաւորապէս վճարել զինուորականներու հանգստեան թոշակը:

Անցեալ շաբթու, Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ, հինգ հարիւր ոսկի ալ տրուեցաւ մայրաքաղաքի մէտրէսէներու ուսանողներուն, եւ ուրբաթ միւս բաժնուեցաւ Սիւլէյմանիյէի մէտրէսէներու ուսանողներուն:

Պրուսայի նահանգին Պալիա գիւղախումբը գաւառակի պիտի փոխուի Կայս. հրամանաւ, եւ յարմար կառավարիչ մը պիտի անուանուի:

Շուեռական դեսպան Սթէնպոք կոմսը, որ բացակայ էր արձակուրդով, մայրաքաղաքս վերադարձաւ:

Հրահանդ տրուած է փութացնել Պէօյլըք-տէքէի վերջին հրդեհին վայրը չափելու գործողութիւնը, որպէս զի տուններ կարենան վերաշինուիլ անձրեւային եղանակէն առաջ:

Զինուորական որբերու եւ վիրաւորներու ինպատկ կազմակերպուած Բարեսիրական վաճառահանութեան մնացած ապրանքները վիճակահանութեամբ պիտի ծախուին Սիրքէ-ձիի նաւամատոյցին մօտ Նէմի Զատէ խանին մէջ: 150,000 տոմսակ պիտի ծախուի, եւ վաճառումը շարաթ սկսաւ:

Գաւառներու մէջ բաւական կը յուղուէր սա խնդիրը թէ Օսմանցի կիներու հետ աւանդաբան օտարահպատակ Մահմետականներու տղայք զինուորական ծառայութիւն մատուցանելու պարտաւոր են: Հիմա որոշուած է թէ այդպիսի օտարահպատակներ զինուոր գրուելու պարտաւոր չեն, թէեւ Օսմ. երկրի մէջ հաստատուին, բայց անոնց դաւակները, եթէ Թրքահպատակ կիներէ ծնած են, զինուորական ծառայութիւն պիտի մատուցանեն իբրեւ Օսմ. հպատակ:

Շարաթ Գերմանիոյ Կայսեր պալատական

պաշտօնատարներէն ոմանք ժամանեցին Պերլինէ արեւելեան ճեպընթացով: Պալատական պաշտօնատարիմը կողմէ ընդունուեցան Սիրքէ-ձիի կայարանին մէջ եւ ապա Բերա գային պալատական կառքերով:

Գերմանիոյ Կայսեր այցելութեան պատարաստուելու համար մայրաքաղաքիս փողոցներուն բարեկրօն եւ բարեզարդութեան գործը յառաջ կը տարուի Ռեւոլան փաշայի վերին հսկողութեան տակ: Այս կարգի բարեկրօններն մին է կրանիթ քարով սալարկումը Գուրուչէշմէ մինչեւ Պէպէք երկարող Վոսիփորի ճամբուն: Հէրէքէի մետաքսի գործարանը եւ Նիկոմիդիոյ Կայս. Բէօշլին ալ կը նորոգուին, որպէս զի յարմար վիճակի մէջ գտնուին, եթէ Կայսրն ուղէ Հէրէքէ եւ Նիկոմիդիա երթալ: Շարաթ Վիլհելմայէ երկու կառք եւ քանի մը ձիեր բերուեցան կառավարման Գերման Կայսեր համար: Թնդանօթարանի վերատեսուչութիւնը բաւական քանակութեամբ հրթիռ կը զրկէ Պէյրութ եւ Դամասկոս, ուր շատ փայլուն պիտի ըլլայ Կայսեր ընդունելութիւնը: Սիւրիական այս ուղեւորութեան մէջ Կայսեր պիտի ընկերակցին շատ մը պաշտօնեաներ եւ հետեւորդներ, եւ անոնց համար 180 վրան պատրաստուած է: Քսան խոհարար, վաթսուս սպասաւոր եւ տաներկու թարգման բռնուած են Կայսեր եւ հետեւորդներուն համար: Մայրաքաղաքէս ալ պիտի զրկուին յիսուն երգիչ եւ վաթսուս երաժիշտ: Երուսաղեմի մէջ Կայսրն ու Կայսրուհին պիտի մնան Գերման հպատակ Մ. Քոսթինէֆի տունը, որ հիմա կը նորոգուի այդ նպատակաւ: Կայսրն ու Կայսրուհին հոս պիտի ժամանեն Հէնզլըք գոսաւանով, որուն պիտի ընկերակցին Գերման երկու մարտնչաւ:

Անցեալ չորեքշաբթի եւ յաջորդ գիշերը երկրաշարժի քանի մը ցնցումներ զգացուեցան Իզմիրի, Չէշմէի եւ Քիոսի մէջ եւ աւելի ներսերը մինչեւ Պալքէսիր: Ուրէ մնաց չգործուեցաւ, միայն քանի մը պատեր ձեղքուեցան Պալքէսիրի մէջ:

Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնն առաջարկած է նորէն ջնջել նաւով եգիպտոս զրկուած ծխախոտին բեֆէյէ անուն տուրքը: Այդ տուրքը այնչափ կը սուղցնէ Թրքական ծխախոտը որ այն չկրնար մրցիլ օտար երկիրներէ հոս փոխադրուած ծխախոտներու հետ: Հետեւապէս Պաֆրայի եւ Սամսոնի ծխախոտի վաճառականութիւնը ջնջուելու վտանգի մէջ է: Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը Երեւանական նախարարութեան կը յանձնարարէ չուտով որոշում մը տալ այս խնդրին նկատմամբ:

Երբ Քիչընըր փաշա եգիպտական բանակին հետ ժամանեց Փաշոտա, հոն դտաւ Ֆրանսացի Մառշան հարկւրապետը, որու հետ կային եօթը կամ ութ Ֆրանսացի եւ հարիւրի չափ սեւամորթ զօրք: Քիչընըր փաշա իմացուց Մառշան հարկւրապետին թէ Փաշոտա եգիպտոսի մէկ մասն է եւ թէ ինք եկած է դարձեալ պարզել եգիպտական դրօշը, եւ առաջարկեց հարկւրապետն ու իր մարդիկը տանիլ Գահիրէ, ուրկէ կրնան վերադառնալ Ֆրանսա: Բայց Մառշան հարկւրապետն ըսաւ թէ չկրնար մեկնիլ առանց իր կառավարութեան հրահանգ ընդունելու: Երկու սպաներուն տեսակցութիւնը կատարելապէս սիրալիւ եղաւ, եւ Անդր. կառավարութիւնն անմիջապէս հաղորդեց պատմութիւնը Ֆրանսական կառավարութեան: Քիչընըր փաշա եգիպտական դրօշ պարզեց

ի Փաշոտա եւ եգիպտական դրօշերէն բաւական պահակազօրք հաստատեց հոն, նաեւ ի Սուպաթ, Նեզոսի ափանց վրայ Փաշոտայէ իբր 70 հազարամեթր հեռու դէպ հարաւ: Ապա Քիչընըր փաշա վերադարձաւ Օսմ. տուրման:

Արեւելեան երկաթուղիներու ընկերութեան դէմ Ֆիլիպէի վերաքննիչ ատենին առջեւ դատ մը սկսաւ այնպիսիներու կողմէ, որոնց հողերն առնուեցան երկաթուղոյն շինութեան ժամանակ: Ատենան Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան ալ հրաւէր ուղղած է դատարանին ներկայանալ իբրեւ ամբաստանեալ: Սակայն պատասխան տրուած է թէ, որովհետեւ այդ դատն իրապէս Օսմ. կառավարութեան դէմ բացուած է, Ֆիլիպէի դատարանն անձեռնհաս է այդ դատը տեսնելու: Դատը վարուելու է Կ. պոլսոյ մէջ:

Այսինի նահանգին քանի մը քաղաքներուն մէջ կանոնց յատուկ բանտեր չկան, եւ բանտերու չգոյութեան պատճառաւ բանտարկելի կիներ անպատիժ կը մնան այնպիսի տեղեր որոնք շատ հեռու են նահանգային կառավարութեան կեդրոնէն այնպէս որ կիներ չեն կրնար հոն տարուիլ: Այս խնդիրն յանձնուած է ձեռնհաս իշխանութիւններուն ուշադրութեան եւ խնդրուած է որ տնօրէնութիւններ ըլլան իրաց այս վիճակին դարման մը տանելու:

Այս տարի թուզը շատ սուղ է Իզմիրի մէջ: Լաւագոյն տեսակներուն կենդանարը մինչեւ 450 դահ. է: Մինչեւ անցեալ շաբթու հրապարակ բերուեցան 4,000 բեռ փոխան անցեալ տարուոյ նոյն ժամանակի քանակութեան, որ 40,000 բեռ էր:

Աւստրիական դեսպան Պառն տը Քալիէ երկուշաբթի ուղեւորեցաւ Վիլհելմա, ուր պիտի մնայ քանի մը օր:

Բէօթահայի թաղապետական հրապարակին մէջ Վեհ. Սուլթանին անուամբ կանգնուած խոշոր աղբիւրի մը շինութիւնը լմնացաւ եւ բացման առթիւ, որ մեծ հանդէսով կատարուեցաւ, տաններկու ժամ օջառակ հոսել տրուեցաւ:

Հրամայուեցաւ թոյլ տալ որ հացագործները կառավարութեան կողմէ որոշուած տեսակէն հաց ծախեն ըստ օրինի նշանակուածէն նուազ բայց ոչ աւելի գնով:

Լէվէլէ Հէրէք Կիմանայ Իզմիրէ թէ անցեալ հինգշաբթի Պուճայի չրջակայքէն աւազակներն առեւանգած են Իզմիրի մեծահարուստ վաճառական Հաճի Տալուտ Ֆորքոնի որդին, եւ արձակելու համար 3,000 ոսկի կը պահանջեն:

Իզմիրի ծխախոտի դէտերը տեղւոյն մէկ տան մէջ փախստեայ ծխախոտ վնասուելու պահուն հրացանի փամիռչտ եւ գնտակ շինելու ամբողջ կազմած մը դտան: Ոստիկանութիւնը ձեռնարկեց խնդրոյն ընկուելու:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Չի. Դեռ քիչ մը դժուար է ճշտիւ իմանալ թէ ի՞նչ բան առիթ եղաւ Զինու. երկրաւոր Կայսեր հրաժարման եւ մալր Կայսրուհոյն իշխանութեան զրուս անցնելուն: Սակայն սա է ընդհանուր տպաւորութիւնը թէ բարենորոգումներու հրովարտակն եղաւ այդ փոփոխութեան պատճառ: Մայր Կայսրուհին ազգաբարձ էր երկուստարդ Կայսեր թէ չափէն աւելի արագութեամբ կը փութացնէ բարենորոգումներու ծրագիրը: Սակայն Կայսրը կարեւորութիւն չտուաւ անոր

խրատին: Կայսեր խորհրդական Քուենկ Եռ Ուէյ, որ Փեքինէ փախաւ երբ փոխուեցաւ գործերու վարչութիւնը, յաջողած է Հոնկ Քոնկ փախչիլ: Կ'ըսէ թէ Կայսեր հրամանաւ փախաւ որպէս զի ազատի իր թշնամիներուն վրիժառութենէն: Անգղիոյ մէջ հաւանական կը նկատուի թէ Ռուսիոյ ազդեցութիւնն եղաւ մայր Կայսրուհւոյն իշխանութեան պլուրալ անցնելուն պատճառ եւ թէ Փեքինի այժմու նախարարներն Անգղիոյ յայտնի թշնամի եւ Ռուսիոյ կուսակից մարդիկ են: Զրոյց չընկեցաւ թէ Փորթ Արթըրէ տասն հազար Ռուս զօրաց հրաման տրուած է Փեքին երթալ իրազգութեան պահպանման համար: Բայց որովհետեւ Անգլիա նաւա-տորմ մը զրկեց թաքու գետին բերանը, որու վրայ կը գտնուի Փեքին, անհաւանա-կան է որ Ռուսական զօրք երթայ հոն ա-ռանց Անգղիական եւ Ռուսական կառավա-րութիւններուն նախագոյն համաձայնու-թեան: Անգլ. մամուլը միաձայնութեամբ կը յորդորէ Անգլ. կառավարութիւնը կորովով գործել պաշտպանելու համար Անգղիոյ զիւ-քը Զինու մէջ: Զինու ապագան հաւանո-րէն զարմանալի անակնկալներ ունի աշ-խարհի համար, եւ յայտնի է որ կայսր-ութիւնն հոն սաստիկ ծանր է ոչ միայն Զի-նացիներուն համար, այլ եւ արեւմտեան ազգերուն շահերուն համար:

Առաջին. Բայխարաթն անցեալ շաբթու-քանի մը ազմկալից նիստեր ունեցաւ, որոնց մէջ զանազան առաջարկներ եղան նախա-րարութիւնը դատի ենթարկելու՝ սահմա-նադրութեան ինչ ինչ բռնաբարութիւններու հա-մար: Նախարարութիւնը կարեւոր կէտ մը չհանցաւ Հոնկարիոյ հետ պետական համա-ձայնութեան օրինագիծերուն վիճաբանու-թիւնն յառաջանելու մէջ: Խափանարար-ներէն ոմանք ի դուր ձեռնարկեցին որոշումն ուշացնել՝ պահանջելով որ նախարարութիւնը նախ երեսփ. Ժողովին հաղորդէ Հոնկարիոյ հետ համաձայնութեան մանրամասնութիւն-ները նկատմամբ կառավարութեան արդի վարչութեան: Բայխարաթն, առանց միտ գնելու անոնց, քուէարկեց Հոնկարիոյ հետ համաձայնութեան օրինագիծին առաջին ընթերցումը: Միայն ծայրայեղ Գերման-ները եւ Ժողովրդական կուսակցութիւնն հակառակեցան այդ քուէարկման: Սակայն երկուշաբթի 33րդ դէմ 202 քուէով որոշ-ուեցաւ որ կառավարութիւնը Երեսփ. Ժողովին հաղորդէ այն տնօրինութիւննե-րը, որոնք պիտի գործադրուին երբ խոր-հրդարանը չընդունի Հոնկարիոյ հետ համաձայնութեան օրինագիծը: Յիսուսեւ-հինգ երեսփոխան իրենց անուններն արձա-նադրել տուին ուղղով խօսիլ այդ համա-ձայնութեան դէմ, բայց ոչ մէկ երեսփոխան փախաւ յայտնեց զայն պաշտպանելու: Կ'ըսուի թէ Ընդդիմադիրներուն բոլոր ոյժը պիտի գործածուի մերժելու համար օրինագիծը: Եթէ մերժուի այն, թուն կ'ոման նախարա-րութեան համար միացած միակ գործը պիտի ըլլայ հրաժարիլ: Նախարարութեան անդամ-ներէն մին Մ. Պարմայսթըր որ Գերման կու-սակցութիւնէն է՝ հրաժարեցաւ:

Ծրանա. Ֆրանսական թերթերը շատ խիստ կը խօսին Անգղիոյ զիւքին վրայ հան-դէպ հարիւրապետ Մառշանի, որ կը գտնուի Ֆաշտա: Կառավարութիւնը չուզեց հա-րիւրապետին նկատմամբ ունէ որոշում տալ մինչեւ որ ուղղակի անկէ տեղեկութիւն չստանայ: Սակայն Մառշան ուզած է իր տեղեկութիւններն հաղորդել Եզիպտական

հեռագրաթիւով, եւ նախամեծար համարած է Ֆրանսայի հետ հաղորդակցիլ հետի սուր-հանգակ զրկելով Քոնկոի ճամբով: Անգլ. կառավարութիւնը մասնացոյց ըրած է Ֆրանսայի Արտաքին գործերու պաշտոնա-տան թէ ամիսներով սպասելու է այդ սուրհանդակներուն ժամանման, երբ կարող է Եզիպտոսի ճամբով հեռագրել Ֆաշտա ունէ ժամանակ: — Վճռաբեկ ատենը Տրէյ-ֆիւսի ինդըոյն վերադառման նախնական պատրաստութիւններով կը զբաղի, բայց քանի մը շաբաթէն հազիւ կարող պիտի ըլլայ ունէ որոշում տալ: Կ'ըսուի թէ Էս-թէրհազի հրամանատարը, որ Անգլիա գա-ցած է կարգադրութիւններ ընելու որպէս զի հրատարակէ իր «յայտնութիւնները» Տրէյֆիւսի գործին վրայ, վերադարձած է Ֆրանսա: Եթէ Էսթէրհազի յայտնութիւն-ները Ֆրանսայի շահերուն հակառակ դատ-ուին, Ֆրանսայի մէջ անոնց հրատարակու-մը պիտի արգելուի: — Մ. Փորթի (ոչ Փո-լինիէն) որու կինը, ինչպէս գրուեցաւ անց-եալ շաբթու, զարկաւ Լաւէլաի խմբագիր-ներէն մին, մեղադարեցաւ Մ. Թիւնօի հետ, որ Լաւէլաի մէջ հրատարակուած ա-ռարկելի յօդուածին հեղինակն է, եւ ծան-րապէս վիրաւորեց զայն: — Ուրբաթ պաշ-տօնեաներ գացին Մ. Զոլայի տունը գան-ձելու համար 30,000 Ֆրանքի տուգանքը, զոր Մ. Զոլա դատապարտուեցաւ վճարել ձեռագրի այն մասնագէտներուն որոնք վա-տահամբաւութեան դատ բացին անոր դէմ: Մ. Զոլա բացակայ էր, բայց անոր բարե-կամներն ուղեցին վճարել 30,000 Ֆրանքը: Պաշտօնեաները չհաւանցան, այլ գրաւեցին Մ. Զոլայի կաւ կարասին: — Կիրակի վաղ-րամի սրահին մէջ ի Փարիզ գումարում մը պիտի ընէին Տրէյֆիւսի ինդըոյն վերադառ-ման ջատագովները, բայց ուրիշներ որ հա-կառակ են վերադառման արգելք եղան, եւ երկու կուսակցութիւնները կռուի բռնուե-ցան: Ոստիկանութիւնը երկու կողման ե-րեւելիներէն քանի մը հողի ձերբակալելէ ե-տեւ յաջողեցաւ անդորրութիւնը վերահա-տատել: — Ֆրանսական կառավարութիւնը հրամանատարի աստիճան տուաւ Մառշան հարիւրապետին, որ կը գտնուի Ֆաշտա:

Սպանիա. Մատրիտէ կը ծանուցուի թէ Սպանիական կառավարութիւնն իբր 7,000 մարդ պիտի զրկէ Փիլիպպեան Կղզիները: Բայց այդ անհաւանական է, քանզի Միացեալ Նահանգներու հետ բանակցութիւնները խզե-լու համազօր բան մը պիտի ըլլայ: Մատրիտ-եան ուրիշ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Վիդայա Կղզիները եւժ ապստամբներն յաղ-թուած են Սպանիական զօրքերէն: — Սպա-նիական կառավարութիւնն Սպանիոյ դրա-մատունէն 50 միլիոն ֆէլէթայի փոխառու-թիւն մը ըրաւ, որով պիտի հոգայ Քուպայէ եւ Փորթո Ռիքօէ իր զօրքերն հանելու ծախ-քերը: — Զօր. Թորալ, որ Սանթիակոի Սպա-նիական զօրաց կը հրամայէր, զինուորական տոհանի առջեւ քաջուեցաւ դատուելու համար: — Մատրիտէ կը ծանուցուի թէ 200,000 բնակիչներ, չուղելով ենթարկուիլ Միացեալ Նահանգներու իշխանութեան, Սպանիական բանակին հետ պիտի ելլեն Քուպայէ եւ Փորթո Ռիքօէ:

Մեքսիկա. Նահանգներ. Արտաքին գործերու նորնորտի նախարար Մր. Հէյ սկսաւ իր պաշտօնը: Մր. Ռուզվելթ որ առաջ Ծովային նախարարի խորհրդական էր եւ յետոյ Սպա-նիական պատերազմին մէջ հեծեալներու գլխավոր հրամանատար եղաւ՝ Նիւ Եորքի կառավար-

չական պաշտօնին ընտրելի որոշուեցաւ: Հանրապետականներու կողմէ: — Սպանեւ-ամերիկեան հաշտութեան յանձնաժողովը Փարիզի մէջ իր առաջին նիստն ըրաւ Հոկտ. 1ին: Բանակցութիւնները գաղտնի կը պահուին:

Տանիա. Հինգշաբթի առաւօտ Տանի-մարքայի Թագուհին երկարատեւ հիւան-դութենէ մը ետեւ մեռաւ 81 տարեկան: Մայր էր երեք որդիներու եւ երեք դուստ-րերու: Մահուան ժամանակ ունէր 34 ողջ թոռներ եւ 16 թոռնորդներ: Իր երկաց-գոյն դուստրն է Ուէյլի իշխանուհին, երկ-րորդ դուստրն է Ռուսիոյ արդի Զարին մայրը, եւ երկրորդ որդին է Յուստոտանի Թագաւորը: Զարը Քոնիէնակ գնաց Թա-գուհւոյն թաղման ներկայ գտնուելու:

Ալճալ. Կ'ըսուի թէ Հոլանտայի դեռտա-թագուհին պիտի ամուսնանայ Վիտի իշխա-նին հետ: — Բրուսիոյ Հայնրիխ իշխանը Վլատիվոսթոքի այցելութենէն վերադարձած է Քիաօ Զօ: — Կ'ըսուի թէ Ռուսիոյ վար-չապետ Մուրալիէվ կ'ոմար Սերպիոյ Թա-գաւորին պիտի ներկայանայ Պիարիցի մէջ ի Ֆրանսա, ուր կը գտնուի հիմա Թագաւորը: — Զուիցերիոյ Դաշնակցային Խորհուրդը զե-կուցած է թէ կ'ընդունի Զարին առաջարկն ի մասին զէնընկեցութեան դեպքանախոր-հրդին: — Ամերիկացիները որոշեցին բռնել բոլոր այն նաւերը որ Փիլիպպեան ալըս-տամբներուն կը վերաբերին եւ Փիլիպպեան դրօշ կը կրեն: Այս դրօշը ունէ ազդէ ճանչ-ցուած է, եւ ուստի զայն կրող զինուած նաւերու մէջ գտնուած մարդիկ իբրեւ աս-պատակ նկատուելու ենթակայ են: — Ամե-րիկեան տեղակալ Հոպսոն յաջողեցաւ ջու-րին երեսն հանել Ծովակալ Սէրվէրայի նա-ւատորմէն Մաթի Թէրեզա նաւը որ Սան-թիակոի մօտ ընկղմեցաւ: Հիմա կ'աշխատի հանել Քրէստալ Քալոն նաւն ալ, զոր հա-նել անկարելի է, ըսած են ուրիշներ:

ՎԵՐՁԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ Ամերիկեան նորնորտի դեսպան Մր. Սթրաուս մայրաքաղաք ժամանեց արեւ-ելեան ձեպընթացով:

Ուաշինկթոնի Ֆրանսական դեսպան Մ. Քանպոն, որ Սպանիոյ եւ Ամերիկայի միջեւ թշնամութիւնները զաղբեցնելու կարգա-դրութիւններուն համար բաւական աշխա-տեցաւ, Սպանիա փոխադրուեցաւ իր պաշ-տօնով:

Փեքինի Անգլ. դեսպանատան քարտու-ղարն անցեալ ուրբաթ իր կնոջ հետ դեսպա-նատուն երթալու պահուն փողոցին մէջ նախատուեցաւ եւ քարկոծուեցաւ Զինացի-ներէն: Դեսպանը գոհացում պահանջե-ւ: Նոյն օր Ամերիկեան դեսպանատան քար-տուղարներէն մին ծեծ կերաւ Զինացիներէն եւ ծանրապէս վնասուեցաւ:

Պոմպայէ կը հեռագրուի թէ ժամտախոր նորէն սկսած է ճարակիլ:

Կ'ըսուի թէ Մ. Զոլա վերադարձած է Փարիզ:

Որոշուած է, կ'ըսուի, Իտալիոյ խորհրդա-րանը բանալ ամսոյս 14ին:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ			
Գոնօղիտէ		24	12
Րուսիէի երկաթուղի		107	7
ԴՐԱՄԱ, ՕՍԻ. ՍԿԻՆ 100 Է			
Մէքսիկէ	107 30	Նարոյէն	87 26
Մէթալիք	97 10	Գրեթե	54
Մանր արծաթ	103 5	Անգլ. սկի	140 5
Ռուսիոյ բոլ	90 10	Մանիթ թղթ.	8 54

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱՊԻ ՊՅՅԱՆՆԵՐ
Ֆինանսըլար Եղոնչը, Ամերիգան Խան